

**Metodologia WWF pentru
evaluarea rapida si prioritizarea
managementului ariilor protejate**

CUPRINS:

SUMAR

PREZENTARE GENERALA SI CADRU.....	4
Evaluarea si ciclul de management.....	4
Cadrul de lucru al Comisiei Mondiale pentru arii protejate (CMAp).....	6
Evaluari comparative versus evaluari la nivel de sit.....	7
Ipoteze.....	8
 ETAPA 1 STABILIREA SCOPULUI EVALUARII.....	 10
 ETAPA 2 EVALUAREA INFORMATIILOR EXISTENTE.....	 11
 ETAPA 3 ADMINISTRAREA CHESTIONARULUI.....	 12
Asigurarea preciziei datelor.....	13
Chestionarul de evaluare rapida si indrumari.....	15
 ETAPA 4 ANALIZA CONSTATARILOR.....	 44
Presiuni si amenintari.....	44
Importanta biologica si socio- economica si vulnerabilitate.....	46
Eficienta managementului.....	48
Analiza variabilelor multiple.....	51
Indrumari pentru analizarea datelor.....	53
 ETAPA 5 IDENTIFICAREA ETAPELOR URMATOARE SI A RECOMANDARILOR	
Recomandari.....	55
Intrebari la nivel de sistem de arie protejata cu indrumari.....	55
 GLOSAR.....	 64
CHESTIONAR DE EVALUARE RAPIDA.....	68

SUMAR

Programul WWF Forests for Life (*Paduri pentru viata*) promoveaza conceptul unei retele viable de arii protejate (**AP**) in intreaga lume, retele in care fiecare din tipurile de padure existente in lume este reprezentat in procent semnificativ. Metodologia de Evaluare Rapida si Prioritizare a Managementului Ariilor Protejate (**RAPPAM**- Rapid Assessment and Prioritization of Protected Area), detaliata in acest document, ofera factorilor de decizie un instrument pentru atingerea acestui obiectiv, prin evaluarea rapida a eficientei generale a managementului ariilor protejate dintr-o anumita tara sau regiune.

Metodologia **RAPPAM** are capacitatea de:

- a identifica punctele tari si slabe ale managementului
- a analiza raza de actiune, gravitatea, raspandirea si distributia unei game largi de amenintari si presiuni
- a identifica zonele de vulnerabilitate si de mare importanta ecologica si sociala
- a indica urgenta si prioritatile de conservare pentru fiecare din ariile protejate
- a ajuta la stabilirea si prioritizarea interventiilor strategice corespunzatoare si a etapelor de urmarire in vederea imbunatatirii eficientei managementului ariilor protejate.

Metodologia **RAPPAM** include cinci etape:

- ETAPA 1 Determinarea scopului evaluarii
- ETAPA 2 Evaluarea informatiilor existente pentru fiecare arie protejata
- ETAPA 3 Administrarea Chestionarului de evaluare rapida
- ETAPA 4 Analiza constatarilor
- ETAPA 5 Identificarea pasilor urmasi si recomandari

Abordarea cea mai complexa si mai eficienta pentru implementarea acestei metodologii consta in organizarea unui seminar sau a unor serii de seminarii interactive, in care managerii ariilor protejate, factorii de decizie si alti detinatori de interese participa

efectiv la evaluarea ariilor protejate, analiza rezultatelor, stabilirea etapelor urmatoare si a prioritatilor.

PREZENTARE GENERALA SI CADRU

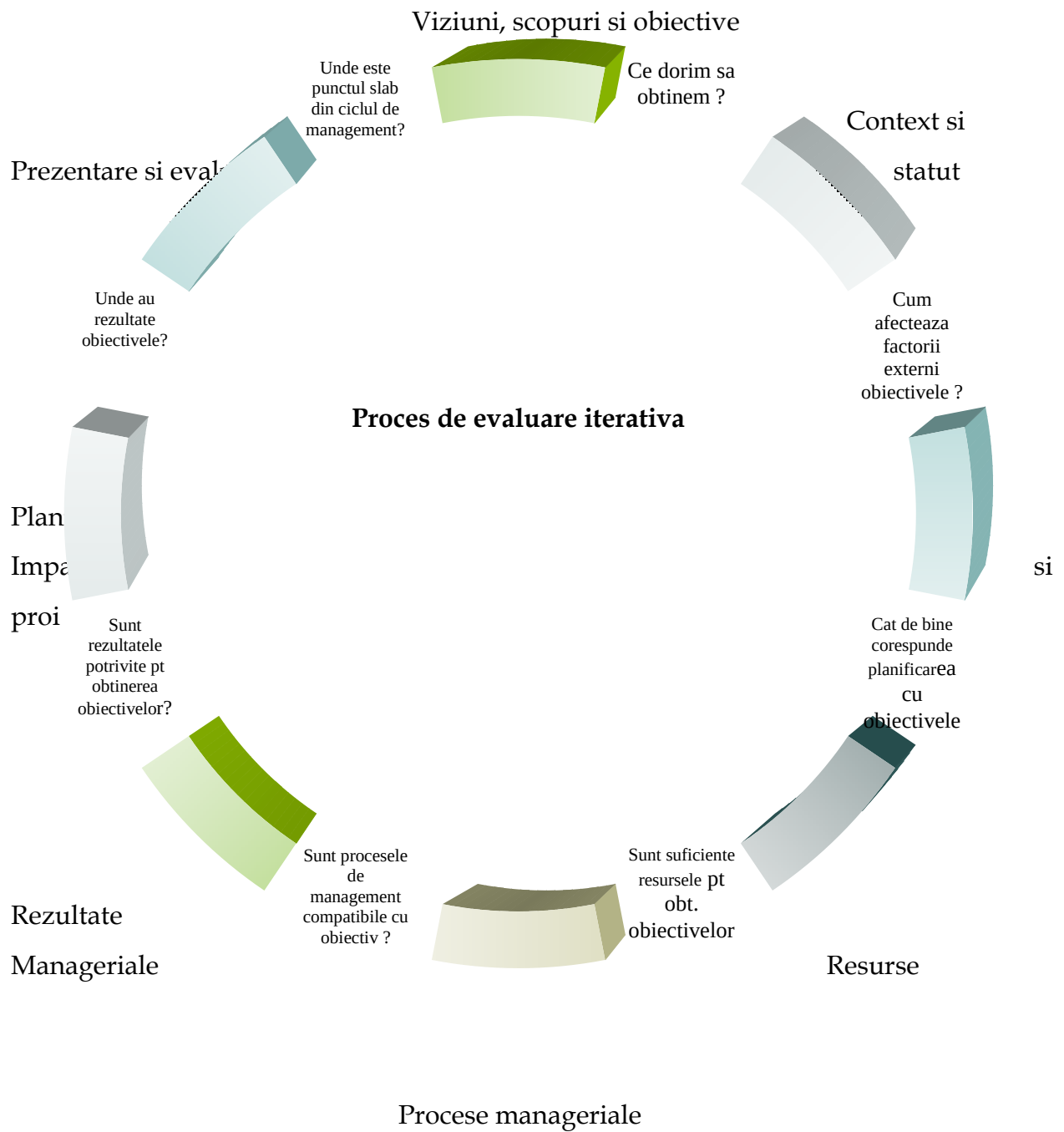
EVALUAREA SI CICLUL DE MANAGEMENT

Sistemele de management sunt adeseori descrise ca manifestari frecvente ale ciclului de planificare, implementare si evaluare (Hockings et al., 2000). Evaluările pot estima fiecare etapa a ciclului de management concentrandu-se pe diferite intrebari si informatii. Aceste etape pot include:

- a) viziunea, cuprinzand scopurile si obiectivele prin care se descrie ceea ce programul isi propune sa obtina
- b) evaluarea modului in care contextul - statutul existent, amenintari si factori externi- afecteaza capacitatea de atingere a obiectivelor
- c) evaluarea concordantei rezervelor si resurselor in vederea atingerii obiectivelor
- d) evaluarea concordantei rezervelor si resurselor in vederea atingerii obiectivelor
- e) evaluarea proceselor manageriale si conformitatea lor cu obiectivele
- f) evaluarea rezultatelor managementului si compatibilitatea lor cu atingerea obiectivelor
- g) evaluarea impactului real si a nivelului de atingere a obiectivelor.
- h) reflectarea/ influenta asupra sistemului in ansamblu, cuprinzand evaluarea celor mai slabe legaturi/ interconexiuni si a celor mai importante arii in vederea imbunatatirii.

Figura urmatoare prezinta legatura dintre evaluarile iterative si ciclul de management

Evaluarea si ciclul de management (adaptare dupa Hockings et al. 2000)

CADRUL COMISIEI MONDIALE PENTRU ARII PROTEJATE

Metodologia **WWF-RAPPAM** se bazează pe un cadru de evaluare elaborat de Comisia mondială pentru arii protejate (**WCPA**- World Commission on Protected Areas). În 1995, **WCPA** a stabilit un grup operativ pentru a studia problemele legate de eficiența managementului ariilor protejate. Pe baza rezultatelor obținute de grupul operativ, **WCPA** a dezvoltat un cadru general (Hockings et al. 2000) pentru a oferi o abordare corespunzătoare în încercarea de evaluare a eficienței managementului ariilor protejate. Metodologia **WWF RAPPAM** reprezintă unul dintre eforturile depuse până în prezent pentru dezvoltarea unor instrumente specifice de evaluare, care să corespundă cadrului **WCPA**.

Cadrul **WCPA** se bazează pe ciclul de management ilustrat la pagina 4. Include șase elemente principale de evaluare: context, planificare, resurse, procese, rezultate și impact. "Chestionarul WWF de Evaluare rapidă" (ce se găsește la sfârșitul manualului), tratează fiecare dintre aceste elemente și este organizat în concordanță cu cadrul **WCPA**, conform tabelului de mai jos.

Elementele evaluării în "Chestionarul WWF de evaluare rapidă"

Context:	Proiectarea și planificarea ariei protejate	Resurse	Procese manageriale	Rezultate manageriale	Impactul activităților
• Amenințări • Importanță biologică • Importanță socio-economică • Vulnerabilitate • Strategii pt. arii protejate • Context politic	• Obiectivele AP • Protecția juridică • Proiectarea și planificarea sitului AP • Proiectarea sistemului AP	• Personal • Comunicare și informare • Infrastructură • Finanțe	• Planificarea managementului • Metodologii de management • Cercetare, monitorizare și evaluare	• Prevenirea amenințărilor • Refacerea siturilor • Gospodărirea faunei • Acțiuni la nivel de comunitate • Acțiuni pentru vizitatori • Impactul infrastructurii • Rezultatele planificării	• Presiuni

				• Monitorizare • Formare • Cercetare	
--	--	--	--	--	--

EVALUARI COMPARATIVE VERSUS EVALUARI LA NIVEL DE SIT

In general, Metodologia RAPPAM este conceputa in scopul compararii pe scara larga, a mai multor arii protejate. Ea poate raspunde unui numar important de intrebari: Care sunt amenintarile cu care se confrunta unele arii protejate si cat de grave sunt acestea ? Cum se compara ariile protejate intre ele din punct de vedere al infrastructurii si capacitatii de management ? Care sunt principalele necesitati de actiune in fiecare arie protejata ? Care este nivelul general de integritate si de degradare al fiecărei arii protejate ? Cat de bine sprijina strategiile nationale si locale managementul eficient al ariilor protejate? Care sunt cele mai strategice interventii pentru imbunatatirea intregului sistem?

Desi poate fi aplicata si la nivelul unei singure arii protejate, Metodologia RAPPAM nu este conceputa sa furnizeze managerilor de arii protejate indrumari detaliate privind managementul sitului. O evaluare de profunzime pe teren poate raspunde unor intrebari detaliate specifice sitului, cum ar fi urmatoarele: Ce masuri specifice sunt necesare pentru prevenirea sau reducerea amenintarilor existente in fiecare arie protejata ? Care sunt necesitatile specifice ale fiecărei arii protejate cu privire la instruire, crearea capacitatii si sprijinirea infrastructurii ? Cat de bine isi administreaza aria protejata inventarul propriu de biodiversitate ?

Cu toate acestea Metodologia RAPPAM poate fi folosita drept cadru pentru dezvoltarea unui instrument de monitorizare la nivel de sit. Pentru a fi utilizata astfel este necesara identificarea criteriilor si indicatorilor specifici managementului sitului, pe baza indrumarilor oferite de intrebarile din „Chestionarul de evaluare rapida”.

O evaluare pe scara larga cum este „Metodologia WWF de evaluare rapida si prioritizare” poate completa evaluarile detaliate la nivel de sit, prin servirea ca „fir

calauzitor” in identificarea acelor arii protejate care necesita un studiu mai profund si prin identificarea unor zone largi sau a unor probleme, care justifica o analiza sau revizuire mai profunda.

Ipoteze

Metodologia descrisa in lucrarea de fata se bazeaza pe o serie de ipoteze:

- a) Metodologia presupune un climat favorabil evaluarii. Cum calitatea datelor depinde de bunavointa si participarea managerilor si administratorilor ariilor protejate, un mediu de incredere si transparenta este esential pentru obtinerea de informatii relevante ce vor furniza rezultate semnificative si utilizabile.
- b) Metodologia se bazeaza pe definitia ariei protejate acceptate in cadrul celui de al patru-lea Congres Mondial cu privire la Parcurile Nationale si Arii Protejate din 1992 (IUCN, 1994): *“o suprafata terestra si/ sau marina dedicata in special protejarii si mentinerii diversitatii biologice si a resurselor naturale si culturale aferente, administrata prin mijloace legale sau alte mijloace valabile.”*
- c) Chiar daca Metodologia se adreseaza in primul rand ariilor protejate din domeniul public si mai putin celor din sfera privata, ea poate fi aplicata in cazul a numeroase arii protejate detinute in proprietatea privata. Totusi, in acest caz unele intrebari ar trebui modificate, la fel ca si abordarea generala, pentru a raspunde in mod corespunzator necesitatilor si situatiilor detinatorilor particulari si locali ai ariilor protejate.
- d) Aceasta metodologie a fost elaborata in mod special pentru ariile protejate forestiere. Cu toate acestea, a fost aplicata cu succes si altor biomuri inclusiv savanelor si zonelor umede, prin modificarea si adaptarea interpretarii intrebarilor din “Chestionarul de evaluare rapida”. Desi s-a aplicat unor arii protejate ce includ ecosisteme marine, este de notat ca metodologia nu a fost

aplicata in mod specific sistemelor de arii protejate marine. Daca ar fi fost aplicata unui sistem de arii protejate marine, "Chestionarul de evaluare rapida" ar fi necesitat cu siguranta modificari.

- e) Chiar daca metodologia poate fi aplicata tuturor celor sase categorii IUCN de arii protejate, ea se aplica cel mai bine categoriilor de la I la IV. Categoria V, unitati peisagistice protejate, depaseste limitele unei singure unitati de management si ar necesita indicatori pentru masurarea integritatii unitatilor peisagistice, precum si o abordare mai complexa, la nivel de comunitate, a procesului de evaluare. Categoria VI, managementul resurselor, necesita indicatori mai detaliati pentru masurarea practicilor managementului forestier. Principiile si criteriile **FSC (Forest Stewardship Council)** pot constitui un instrument util in elaborarea indicatorilor pentru evaluarea durabilitatii practicilor managementului forestier din cadrul ariilor protejate administrate.
- f) Metodologia presupune ca managerii si administratorii detin cunostinte corespunzatoare pentru a furniza date suficiente si de incredere.
- g) Metodologia poate fi aplicata oricarui numar de arii protejate, inclusiv unui singur sit. Totusi, cand se aplica unui numar foarte mic (ex: sase sau chiar mai putin), procesul de evaluare se va concentra mai mult pe colectarea si interpretarea mai detaliata a calitatii datelor si mai putin pe analiza comparativa a ariilor protejate. Cand se aplica unui numar mare de arii protejate (ex: 50 sau mai mult) poate fi utila impartirea rezultatelor pe regiuni, obiective manageriale, marime sau alte caracteristici definitorii.
- h) Aceasta metodologie poate avea cele mai bune rezultate atunci cand se compara arii protejate ce au aceleasi obiective generale. Daca obiectivele variaza foarte mult, echipa de evaluare poate considera necesara impartirea ariilor protejate pe grupe cu obiective similare pentru a analiza, apoi, separat datele pentru fiecare categorie.

ETAPA 1 STABILIREA SCOPULUI EVALUARII

Scopul evaluarii trebuie sa fie clar stabilit inainte de implementarea Metodologiei RAPPAM

Raspunsurile la intrebarile urmatoare vor influenta natura si directia si implicit utilitatea evaluarii:

- Care sunt obiectivele specifice ale evaluarii ariei protejate ?
- Cum vor fi utilizate informatiile si de catre cine?
- Cine va participa la procesul de evaluare ?
- Cum vor fi comunicate rezultatele ?
- Ce resurse sunt disponibile pentru desfasurarea evaluarii ?
- Cine va fi responsabil cu coordonarea si efectuarea evaluarii ?
- Care este durata de defasurare ?
- Care sunt masurile preconizate dupa incheierea evaluarii ?

Stabilirea scopului evaluarii cuprinde de asemenea selectarea ariilor protejate ce urmeaza a fi evaluate. In tarile cu numar redus de arii protejate (ex: Mozambic, Nepal, Algeria), toate ariile protejate pot fi cu usurinta incluse in evaluare. In tarile cu numar ridicat de arii protejate (ex: China, Brazilia, Statele Unite), nu este posibila o evaluare a tuturor ariilor protejate. Strategiile de reducere a listei presupun limitarea evaluarii la:

- o anumita regiune, cum ar fi o provincie, judet, stat sau ecoregiune
- o singura categorie de management cum ar fi ariile nationale protejate sau categoriile specifice IUCN
- obiectivele specifice de management

ETAPA 2 EVALUAREA INFORMATIILOR EXISTENTE

A doua etapa consta in evaluarea datelor existente pentru fiecare arie protejata

Multe tari au efectuat deja diverse studii cu privire la eficienta managementului ariilor protejate si la prioritatile de conservare. O evaluare preliminara a cantitatii si calitatii datelor disponibile pentru fiecare arie protejata, poate ajuta la selectarea ariilor protejate ce vor fi incluse in evaluare si la stabilirea acelor date lipsa ce pot fi completate prin "Chestionarul de evaluare rapida". Datele existente pot include:

- fotografii aeriene si imagini prin satelit
- inventarul biodiversitatii
- evaluarea necesitatilor pentru instruire si dezvoltarea capacitatii institutionale
- analiza amenintarilor
- cercetari stiintifice si academice
- studii antropologice si sociologice
- programe interne si rapoarte de teren
- rapoarte externe facute de agentii independente
- revizuri legislative si de strategie

Datele existente pot fie introduse direct in chestionar de catre echipa de evaluare sau de participantii la seminar, ori pot fi utilizate pentru validarea rezultatelor evaluarii. De exemplu, fotografiile aeriene pot fi utile in identificarea nivelului anumitor presiuni din cadrul ariei protejate; sondajele la nivelul comunitatii pot ajuta la gasirea unor raspunsuri privind statutul si importanta socio- economica a ariei protejate, iar studiile biologice pot ajuta la gasirea unor raspunsuri referitoare la proiectarea ariei protejate. Datele utilizate pentru confirmarea constatarilor evaluarii pot sprijini rezultatele, in

cazul in care corespondenta este mare, sau pot ajuta la identificarea zonelor pentru investigatii suplimentare, in cazul in care corespondenta este redusa.

Indiferent daca datele existente sunt utilizate direct sau indirect, printre aspectele ce trebuie luate in considerare se numara credibilitatea sursei informatiei, actualitatea si exactitatea acesteia, ca si masura in care managerii ariilor protejate, administratorii si grupurile detinatorilor de interese, sunt de acord cu datele.

ETAPA 3 ADMINISTRAREA CHESTIONARULUI

A treia etapa consta in administrarea Chestionarului de evaluare rapida

Modul cel mai eficient de administrare a chestionarului consta din organizarea unui seminar la care participa managerii ariilor protejate, administratorii si detinatorii de interese. Participantii iau in discutie intrebarile si interpretarile proprii, se pun de comun acord asupra raspunsurilor, fac analize, recomanda prioritatile si posibili pasi urmasori.

WWF recomanda cu tarie organizarea de seminarii participative pentru culegerea datelor deoarece o abordare de acest gen ofera posibilitatea obtinerii unor date mai precise si mai corecte, permite participarea mai larga a detinatorilor de interese si este acceptata pe scara mai larga de managerii ariilor protejate. Seminariile interactive permit participantilor sa gaseasca o interpretare comuna a fiecarei intrebari, asigurand o abordare mai consistenta si uniforma a "Chestionarului de evaluare rapida" la nivelul intregului sistem. Exista totusi si situatii in care seminarul se poate dovedi mai putin eficient in obtinerea de informatii precise. In functie de cultura locala si de conditiile de desfasurare a evaluarii, o serie de interviuri directe urmate de mici seminarii pot fi mai eficiente.

În funcție de circumstanțele evaluării (ex: condițiile unice culturale și biologice, alte biomiuri decât cele forestiere), participanții la seminar pot decide asupra modificării chestionarului. Modificările pot cuprinde:

- elaborarea de indicatori și verificatori specifici pentru fiecare întrebare
- adăugarea de noi întrebări
- reformularea și/ sau interpretarea întrebărilor existente
- eliminarea unor întrebări

Așa cum se observă în studiile de caz ce însoțesc evaluarea, modificarea întrebărilor în conformitate cu circumstanțele și ideile locale, este perfect acceptată.

ASIGURAREA PRECIZIEI DATELOR

Poate că singurul aspect important ce trebuie avut în vedere la administrarea “Chestionarului de evaluare rapidă” îl constituie precizia și credibilitatea răspunsurilor. Există câteva aspecte pe care utilizatorii acestei metodologii le pot lua în considerare pentru a asigura certitudinea datelor:

Increderea

Pentru participarea totală a managerilor ariilor protejate este necesar ca aceștia să aibă încredere atât în persoanele implicate cât și în procesul în sine. Prin urmare este important ca metodologia să fie administrată de cineva ce inspiră siguranță și încredere și ca procedurile, obiectivele și rezultatele procesului să fie transparente.

Utilizarea informațiilor

Managerii ariilor protejate vor dori sa stie cum anume vor fi utilizate informatiile. Ariile protejate mai slab gospodarite vor primi mai multe fonduri, beneficii si vor avea suport si in continuare ?, sau Vor avea o prioritate scazuta in viitor ? Ariile protejate bine gospodarite vor fi recompensate sau vor primi mai putine fonduri si sustinere ? Ariile protejate cu eficienta ridicata a managementului vor fi indreptate catre turism si alte directii ? Ce se va intampla cu ariile cu importanta biologica si sociala scazuta ? Cine va lua aceste decizii si cand vor fi implementate ? Raspunsurile la aceste intrebari trebuie clarificate inca de la inceput.

Triangulatia datelor

Probabilitatea ca datele sa fie credibile este cu atat mai mare cu cat ele sunt confirmate de mai multe organisme independente. Credibilitatea datelor poate fi confirmata prin:

- asigurarea participarii unor organizatii neguvernamentale independente (ONG-uri) si a altor detinatori de interese
- utilizarea unor tehnici simple de verificare, precum fotografiile aeriene si imaginile din satelit
- prezentarea metodologiei in cadrul unui seminar, asa incat managerii ariilor protejate sa poata comunica direct intre ei
- revizuirea rezultatelor evaluarii de catre specialisti

Interpretarea unitara a intrebarilor

O parte a seminarului ar trebui sa asigure timp suficient ca toti cei ce raspund sa inteleaga bine si, daca este necesar, sa modifice chestionarul si analizele. Prin aceasta se asigura maniera unitara a abordarii raspunsurilor date. Termeni precum "adecvat", "corespunzator", "cuprinzator", "eficient" si "suficient", trebuie interpretati in contextul conditiilor locale. Ideal ar fi ca pe parcursul seminarului participantii sa aiba timp sa discute si sa cada de acord asupra terminologiei si intrebarilor din "Chestionarul de evaluare rapida".

Interpretarea raspunsurilor "da", "in general da", "in general nu" si "nu"

Formatul chestionarului consta din afirmatii cu patru optiuni: “da”, “in general da”, “in general nu”, “nu”. Acest format ajuta mai degraba la identificarea tendintelor generale decat la stabilirea gradului de indeplinire. De exemplu, intrebarea 13a spune: “exista un plan de management cuprinzator, redactat relativ recent”. Raspunsul “da” ar indica faptul ca toate sau aproape toate cerintele (scris, cuprinzator, la zi) sunt indeplinite. Raspunsul “in general da” indica faptul ca cele mai multe dintre cerinte sunt deja indeplinite sau urmeaza sa fie indeplinite in viitorul apropiat, ori sunt toate indeplinite dar persoana care raspunde are inca rezerve asupra unui “da”. Raspunsul “in general nu” poate indica faptul ca numai cateva cerinte sunt indeplinite (ex: planul este scris, dar este invechit si ineficient), sau faptul ca desi cele mai multe cerinte sunt indeplinite, rezultatele sunt inca nesatisfacatoare. Raspunsul “nu” indica faptul ca nici una sau aproape nici una dintre cerinte nu este indeplinita. Intrebarile ce primesc raspunsul “in general da” sau “in general nu” trebuie sa cuprinda deasemenea note explicative de ce nu au primit “da” sau “nu”.

In cazurile in care raspunsul nu este cunoscut, respondentii trebuie sa raspunda in conformitate cu cea mai buna informatie de care dispun, judecand profesional, iar lipsa datelor trebuie notata in sectiunea destinata comentariilor.

CHESTIONARUL DE EVALUARE RAPIDA SI INDRUMARI

Aceasta sectiune se adreseaza in primul rand practicienilor ce planuiesc sa foloseasca metodologia. Cuprinde fiecare intrebare din Chestionarul de evaluare rapida, precum si clarificari, justificari, exemple, definitii si/sau posibili indicatori pentru fiecare intrebare. Aceste note trebuie sa serveasca doar pentru indrumare; participantii la seminar trebuie sa stabileasca ei insisi o definitie si interpretare comuna, precum si pragurile pentru stabilirea raspunsurilor “da” , “in general da”, “in general nu”, “nu”

1. Informatii de baza

1. Informatii despre cadru	
a) Numele ariei protejate	
b) Data constituirii	
c) Suprafata ariei protejate	
d) Numele celui ce completeaza chestionarul	
e) Data completarii chestionarului	
f) Bugetul anual	
g) Obiective specifice de management	
h) Activitati critice pentru aria protejata	

Intrebarile 1a- 1f furnizeaza date despre cadru, care identifica si descriu aria protejata si inregistreaza data completarii si numele celui care completeaza. Astfel de informatii pot fi folositoare mai ales in cazurile in care chestionarul este administrat in locuri si momente diferite. Intrebarea 1g cere date referitoare la obiectivele ariei protejate. Acestea trebuie sa fie cat mai specifice ariei respective si sa ramana in acelasi timp concise. Obiectivele pot include scopuri generale, specii cheie si strategii de management. Intrebarea 1h se refera la activitati critice de management; acestea sunt definite ca fiind orice activitati de management care previn pierderi inacceptabile si de neinlocuit de resurse naturale sau culturale ale ariei protejate. Exemplele includ prevenirea si reducerea amenintarilor, aplicarea legii, reconstructia ariilor degradate, interventii privind gospodarirea faunei

2. Presiuni si amenintari

2. Presiuni si amenintari			
Presiunea:			
o A existat		o Nu a existat o presiune in ultimii 5 ani	
In ultimii 5 ani activitatea	Gravitatea generala a presiunii in ultimii 5 ani a fost		
o A crescut semnificativ o A crescut putin o A ramas constanta o A scazut putin o A scazut semnificativ	Extindere o Generalizata (>50%) o Raspandita (15-50%) o Izolata (5-15%) o Localizata (<5%)	Impact o Sever o Ridicat o Moderat o Scazut	Durata o Permanent (>100 ani) o Termen lung (20-100 ani) o Termen mediu (5-20 ani) o Termen scurt (<5 ani)

Amenintarea:			
.....			
o Va exista		o Nu va exista amenintare urmatoarii 5 ani	
Probabilitatea ca amenintarea sa apara este	Gravitatea generala a amenintarii peste cinci ani poate fi:		
o Foarte ridicata	Extindere	Impact	Durata
o Ridicata	o Generalizata (>50%)	o Sever	o Permanent (>100 ani)
o Medie	o Raspandita (15-50%)	o Ridicat	o Termen lung (20-100 ani)
o Scazuta	o Izolata (5-15%)	o Moderat	o Termen mediu (5-20 ani)
o Foarte scazuta	o Localizata (<5%)	o Scazut	o Termen scurt (<5 ani)

Presiunile sunt forte, activitati sau evenimente care deja au avut un impact negativ asupra ariei protejate (adica au ca rezultat scaderea diversitatii biologice, stoparea capacitatii regenerative, si/sau saracirea resurselor naturale). Presiunile includ atat activitati legale cat si ilegale si pot proveni din impactul direct sau indirect al activitatii. Amenintările reprezintă presiuni potențiale sau iminente în cadrul cărora este posibil ca în viitor să apară sau să continue un impact negativ. Printre exemplele de presiuni și amenințări, ce trebuie analizate în cadrul evaluării ariei protejate, se numără:

- **Taieri-** includ taieri legale și ilegale
- **Schimbarea destinației terenului-** includ conversia terenului protejat în teren pentru construcții de case, așezări, drumuri, agricultură, plantații de arbori și alte folosințe (decat cele cu scop de protecție)
- **Minerit-** includ toate formele de forare, minerit și exploatare a resurselor subterane, precum și distrugerile provocate de astfel de activități
- **Pasunat-** includ pasunatul animalelor domestice și recoltarea de furaje
- **Construcții hidrotehnice-** includ indiguiri pentru recreere, pescuit, apă potabilă și generarea de curent electric
- **Vanatoare-** includ practicile de vanatoare sancționate de lege care amenință resursele ariei protejate, braconaj pentru comerț ilegal și vanatoarea în scopuri de subsistență
- **Colectarea de produse forestiere accesorii (NTFP)-** includ colectarea de produse forestiere accesorii, cum sunt: produse comestibile, plante medicinale, materiale pentru construcții, rășini și alte resurse provenind din aria protejată, atât pentru comerț cât și pentru subsistență

- **Turism si recreere-** include drumetii, tabere, ski, calarie, plimbari cu barca, utilizarea de vehicule cu motor si alte tipuri de recreere
- **Evacuarea deseurilor-** include evacuarea deseurilor provenite din activitati legale (ex: recipienti pentru combustibil si hrana proveniti de la turistii aflatii in excursie), precum si evacuarea deseurilor provenite din activitati ilegale (ex: productia methamphetaminei, descarcarea materialelor toxice)
- **Procesele semi- naturale-** include procesele naturale care au fost amplificate de interventia umana, cum ar fi incendii catastrofale sau atacuri de insecte cauzate de suprimari prelungite
- **Influente din afara granitei-** includ poluarea locala si regionala, ploi acide, inundatii de proportii, acumulari de nitrogen si inundatii cauzate gospodarirea terenurilor din vecinatate; si fluctuatiile vremii cauzate de modificarea globala a climei
- **Invazia speciilor straine-** include plante si animale introduse de catre oameni intentionat sau accidental (ex: Chromolaena, Lantana, Centaurea japoneza Polygonum, pastrav, rame, midii zebra)

Tendinte in timp

Cresterile si descresterile pot cuprinde modificari in extinderea, impactul si durata unei activitati.

Extindere

Extinderea este suprafata de-a lungul careia are loc impactul activitatii. Extinderea unei activitati va fi evaluata in raport cu posibilitatea de raspandire. De exemplu, extinderea pescuitului trebuie masurata in raport cu toate caile navigabile pentru pescuit. Extinderea braconajului va fi masurata in raport cu posibilitatea prezentei populatiilor de specii. Extinderea acidificarii provenite din poluare poate fi masurata pe intreaga arie protejata. "Generalizat" inseamna ca o activitate se desfasoara intr-un procent de 50% sau mai mare din raza sa posibila, "raspandita" inseamna ca are loc in procent de 15-50%, "izolata" are loc in procent de 5-15% si "localizata " in procent de mai putin de 5% din raza potentiala.

Impact

Impactul este gradul in care, in mod direct sau indirect, presiunea afecteaza la modul general resursele ariei protejate. De exemplu, posibile efecte ale recreerii cu vehicule motorizate pot fi eroziunea si compactarea solului, colmatarea raurilor, poluare fonica, distrugerea plantelor, perturbarea zonelor de imperechere si adapostire a speciilor cheie, fragmentarea habitatelor critice, introducerea de specii exotice si accesul largit al unor amenintari suplimentare cum ar fi braconajul. Impactul "sever" reprezinta un prejudiciu sau pierdere severa a resurselor ariei protejate, respectiv solul, apa, flora si/sau fauna, ca rezultat direct sau indirect al unei activitati. Impactul "ridicat" reprezinta un prejudiciu semnificativ adus resurselor ariei protejate. Impactul "moderat" reprezinta un prejudiciu adus resurselor ariilor protejate ce este clar sesizabil dar care nu este considerat semnificativ. Impactul "scazut" este prejudiciul, care poate sau nu fi usor sesizat si este considerat usor sau nesemnificativ.

Durata

Durata este perioada de timp necesara pentru refacerea resurselor afectate ale ariei protejate cu sau fara interventia omului. Recuperarea este definita ca revenirea structurilor ecologice, a functiilor si proceselor la nivelul anterior manifestarii ca amenintare a unei activitati. Timpul de refacere presupune ca activitatea respectiva inceteaza si se aplica interventii manageriale sau au loc procese naturale. Gradul de durata care mai poate fi numit si rezilienta, depinde de factori ca tipul deteriorarii, capacitatea interventiilor umane de a reface resursele si/ sau capacitatea regenerativa proprie resursei. Deteriorarea de tip "permanent" este acea dauna adusa unor resurse ce nu se pot reface nici prin procese naturale si nici prin interventia omului in interval de 100 de ani. Deteriorarea pe "termen lung" se poate recupera intre 20 si 100 de ani. Deteriorarea pe "termen mediu" se poate recupera in 5 pana la 20 de ani. Deteriorarea pe "termen scurt" se poate recupera in mai putin de 5 ani.

Probabilitatea

Probabilitatea reprezinta posibilitatea, de la foarte scazuta la foarte ridicata de aparitie a amenintarii in viitor. Factorii de luat in considerare cand se raspunde la aceste intrebari

cuprind gradul si patrunderea acestei activitati in trecut, fortele externe cum ar fi presiunile politice si existenta constrangerilor manageriale.

Pentru identificarea amenintarilor si presiunilor in procesul de evaluare, este util sa se faca o lista initiala cu potentialele amenintari si presiuni la nivelul intregului sistem de arii protejate. Acest pas va asigura ca toti managerii de arii protejate iau in considerare fiecare posibila amenintare.

Exemple de presiuni si amenintari cu diferite grade

Activitatea	Extindere	Impact	Durata	Gradul	Descriere si explicatii
Colectarea de produse accesorii	Localizata (1)	Moderat (1)	Termen scurt (1)	1	Colectarea de produse accesorii consta in principal in recoltarea ciupercilor de catre localnici pentru consum. Recoltarea are loc intr-o zona adiacenta satului si culegatorii nu produc perturbarea unor suprafete mari.
Constructie de drumuri	Izolata (2)	Moderata (2)	Termen mediu (2)	8	Se planifica un drum intr-o portiune a ariei protejate. Impactul propriu-zis al constructiei va fi redus prin utilizarea celor mai bune practici de mediu. Este un drum de acces pietruit ce va fi folosit doar sezonier de catre personalul parcului si vizitatorii cu permis.
Turism	Localizat (3)	Ridicat (3)	Termen scurt (1)	9	De curand turistii au inceput recent sa conduca vehicule de teren motorizate prin zonele umede sensibile. Utilizarea vehiculelor in timpul primaverii au perturbat deja obiceiurile de imperechere si hibernare ale unui numar mare de ursi, considerati specii cheie in aceasta arie protejata.
Braconaj	Raspandit (3)	Ridicat (3)	Termen mediu (2)	18	Principala specie masiv afectata de braconj in ariile protejate este tigrlul. Un procent ridicat al populatiei de tigri sunt omorati anual.
Specii straine	Raspandit	Ridicat	Termen lung	27	<i>Chromolaena</i> acopera un sfert

	(3)	(3)	(3)		din parc. Acest fapt a afectat negative suprafete mari din habitatul rinocerilor si elefantilor si este foarte greu controlat sau eradicat
Constructii hidrotehnice	Generalizata (4)	Sever (4)	Permanent (4)	64	S-a planificat constructia la scara mare a unui baraj ce va inunda cel putin jumatate din aria protejata

3. Importanta biologica- Context

3. IMPORTANTA BIOLOGICA					NOTE
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) AP contine un numar relativ mare de specii rare, amenintate sau periclitare.	
☐	☐	☐	☐	b) AP prezinta un nivel relativ ridicat de biodiversitate	
☐	☐	☐	☐	c) AP prezinta un numar relativ mare de specii endemice	
☐	☐	☐	☐	d) AP indeplineste o functie critica la nivel de unitate peisagistica.	
☐	☐	☐	☐	e) AP contine intreaga gama de diversitate a speciilor de plante si animale.	
☐	☐	☐	☐	f) AP contribuie in mod semnificativ la reprezentativitatea sistemului de AP.	
☐	☐	☐	☐	g) AP poate mentine minimum de populatii viabile de specii cheie.	
☐	☐	☐	☐	h) Diversitatea structurala a AP corespunde normelor istorice	
☐	☐	☐	☐	i) AP include ecosisteme a caror raspandire istorica a fost diminuată in mod semnificativ	
☐	☐	☐	☐	j) Aria protejata mentine intreaga gama de procese si modificari naturale	

d- da; g/d- in general da; g/n- in general nu; n- nu

a) *Aria protejata contine un numar relativ mare de specii rare, amenintate sau periclitare.*

Speciile rare sunt orice specii a caror aparitie este scazuta fie din motive naturale fie ca rezultat al activitatii umane. Este foarte probabil ca speciile amenintate sa devina intr-un viitor previzibil specii pe cale de disparitie. Speciile pe cale de disparitie sunt speciile amenintate cu disparitia pe toata suprafata sau pe o portiune semnificativa a arealului lor.

b) *Aria protejata prezinta un nivel relativ ridicat de biodiversitate*

Diversitatea biologica sau biodiversitatea se refera la intreaga diversitate a vietii, ce cuprinde variatii genetice, ale speciilor, ale comunitatii si de ecosistem. Un raspuns la aceasta intrebare trebuie sa includa o evaluare la nivel general a biodiversitatii

comparativ cu alte arii protejate din cadrul sistemului. Evaluările biodiversității pot cuprinde evaluări ale bogăției speciilor, diversității structurale, eterogenității ecosistemului, precum și evaluări ale caracteristicilor geologice durabile, cum sunt roca de bază, soluri, expozitie, inclinare, hidrologie și altitudine.

c) Aria protejată prezintă un număr relativ mare de specii endemice.

Speciile endemice provin din și există numai în interiorul unei anumite arii geografice limitate. Ca răspuns la această întrebare participanții la seminar trebuie să definească clar ce zonă geografică va fi folosită pentru determinarea endemismului.

d) Aria protejată îndeplinește o funcție critică la nivel de unitate peisagistică

Ariile protejate ce îndeplinesc funcții critice la nivel de unitate peisagistică includ arii ce au un rol important pentru hrănirea, creșterea sau migrația speciilor, a căror existență va fi pusă în pericol prin distrugerea acestora. Exemple de funcții critice la nivel de unitate peisagistică pot fi locuri de odihnă pentru păsările migratoare, habitate pentru hrănirea critică a speciilor rare sau pe cale de dispariție, o piatră într-un rau sau un coridor pentru speciile migratoare, o populație sursă pentru speciile cheie sau arii sezonale importante pentru împerechere și creșterea puilor.

e) Aria protejată conține întreaga gamă de diversitate a speciilor de plante și animale.

O gamă completă de diversitate a speciilor implică faptul că sunt prezente toate speciile asociate în mod normal cu tipurile de ecosisteme și comunitățile naturale din cadrul ariei protejate.

f) Ariile protejate contribuie în mod semnificativ la reprezentativitatea sistemului de arii protejate.

Tipurile de ecosisteme cu productivitate scăzută (ex: altitudine ridicată) sunt adeseori reprezentate disproporționat în sistemele de arii protejate, în timp ce ariile cu productivitate ridicată sunt adeseori reprezentate prea puțin. Ariile protejate cu valoare reprezentativă ridicată sunt acele arii ce conțin ecosisteme slab reprezentate în sistemul ariilor protejate.

g) Aria protejata poate sustine minimum de populatii viabile de specii cheie

Populatia viabila minima a unei specii, reprezinta numarul necesar pentru ca specia respectiva sa supravietuiasca in viitor (de obicei 500 de ani), pe baza variabilitatii intamplatoare a dinamicii populatiei. Acest indicator implica ca aria protejata sa detina populatii corespunzatoare de specii cheie, habitat suficient precum si mentinerea proceselor naturale necesare sustinerii acestor populatii. Speciile cheie sunt acele specii a caror conservare si administrare va fi in avantajul unui numar mare de alte specii. Exemple de specii cheie pot include:

- specii limitate de areal (animale cu cerinte speciale de distributie, cu areal foarte mare, precum si specii rare, amenintate sau pe cale de disparitie).
- specii limitate de procese (specii dependente de procesele ecologice cum sunt incendiile sau inundatiile)
- specii standard (acele specii a caror conservare si promovare pot contribui la obtinerea sprijinului public pe scara mare)
- specii de referinta (specii care au impact deosebit de mare, asupra unui ecosistem si a carui modificare poate avea consecinte drastice si imprevizibile)

h) Diversitatea structurala a AP corespunde normelor istorice

Diversitatea structurala reprezinta distributia si configuratia speciilor, a elementelor unitatii de peisaj si a ecosistemelor dintr-o zona peisagistica. Exemplele de diversitate structurala includ diversitatea succesiunii modelelor de padure (ex: serie de stadii dintr-o succesiune ecologica) si modelele de diversitate a speciilor comunitatii in cadrul unitatii peisagistice. Normele istorice sunt conditii prevalente anterioare, perturbatiilor industriale si/ sau umane intensive si la scara mare.

i) Aria protejata include ecosisteme a caror raspandire istorica a fost diminuata in mod semnificativ

Ecosistemele diminuate in mod semnificativ, sunt acele ecosisteme care au fost larg raspandite si predominante in peisaj, in trecut, dar care au fost transformate extensiv in terenuri cu alta destinatie. Exemplele includ suprafete de paduri batrane, mlastini si zone umede, care au fost populate si urbanizate si savane convertite la agricultura.

j) Aria protejata mentine intreaga gama de procese si modificari naturale

Procesele naturale ale unui ecosistem reprezinta procesele care permit ecosistemului sa functioneze si sa evolueze. Exemplele cuprind modificari naturale si procese succesive, reciclarea nutrientilor (ex: moartea si descompunerea plantei), reproducerea (ex: polenizarea, fertilizarea), specii pradatoare si migratia. Schimbarile de regim se refera la modelele de modificare naturale care includ frecventa, magnitudinea, intensitatea si gravitatea perturbarii, care de-a lungul timpului au creat structuri si modele ale peisajului. Exemple de astfel de agenti perturbatori sunt focul, inundatia, inghetul, uraganele, insectele si agentii patogeni.

4. Importanta socio- economica- Context

4. IMPORTANTA SOCIO-ECONOMICA				Note	
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐		a) AP reprezinta o sursa importanta de locuri de munca pentru comunitatile locale
☐	☐	☐	☐		b) Comunitatile locale se bazeaza pe resursele AP pentru existenta lor
☐	☐	☐	☐		c) AP asigura comunitatii oportunitati de dezvoltare prin utilizarea durabila a resurselor
☐	☐	☐	☐		d) AP prezinta importanta religioasa sau spirituala
☐	☐	☐	☐		e) AP are caracteristici deosebite de importanta estetica
☐	☐	☐	☐		f) AP contine specii de plante de importanta sociala, culturala sau economica ridicata
☐	☐	☐	☐		g) AP contine specii de animale de importanta sociala, culturala sau economica ridicata
☐	☐	☐	☐		h) AP are o valoare recreativa ridicata
☐	☐	☐	☐		i) AP contribuie semnificativ cu servicii ale ecosistemului si beneficiile aduse comunitatii
☐	☐	☐	☐		j) AP are o valoare ridicata educationala si/ sau stiintifica

a) AP este o sursa importanta de locuri de munca pentru comunitatile locale

Locurile de munca pot fi atat pozitii platite in cadrul AP sau angajare indirecta prin intermediul serviciilor asociate ariei protejate (ex: servicii de ghid si afaceri in ecoturism)

b) Comunitatile locale se bazeaza pe resursele AP pentru existenta lor

Necesarul de subzistenta include resursele ariei protejate, cum sunt hrana, medicamente, adaposturi si materiale care sunt utilizate in mod traditional de catre comunitatea locala si sunt in mod normal excluse din economia de piata conventionala.

c) AP asigura comunitatii posibilitati de dezvoltare prin utilizarea durabila a resurselor

Utilizarea durabila a resurselor reprezinta orice utilizare in scopuri economice sau de subzistenta a resurselor unei arii protejate, care este in acord cu obiectivele ariei protejate, se incadreaza in capacitatea regenerativa a resursei si are un impact minim asupra altor resurse ale ariei protejate. Exemple de utilizarea durabila a resurselor pot include cresterea fluturilor, colectarea durabila si comercializarea plantelor medicinale si ecoturism responsabil ecologic.

d) AP prezinta importanta religioasa sau spirituala

Exemplele cuprind paduri sacre si situri utilizate traditional in scopuri religioase.

e) AP prezinta caracteristici deosebite de importanta estetica

Exemplele cuprind panorame si situri geologice (ex:izvoare termale).

f) AP contine specii de plante de importanta sociala, culturala sau economica ridicata

Exemplele de astfel de plante cuprind specii salbatice inrudite cu cele cultivate de om, plante folosite in ceremonii traditionale si religioase si plante medicinale.

g) AP contine specii de animale de importanta sociala, culturala sau economica ridicata

Exemplele de astfel de animale sunt cele ce reprezinta simboluri nationale si cele ce au valoare nutritiva ridicata sau proprietati medicinale.

h) AP are o valoare recreativa ridicata

Siturile cu o valoare recreativa ridicata includ zone populare de drumetii, pescuit, plimbari cu barca, tabere si altele. Valoarea recreativa depinde de frecventa si intensitatea utilizarii in acest scop si de importanta pentru recreere pe care o prezinta pentru comunitatile invecinate.

i) AP contribuie semnificativ cu servicii ale ecosistemului si beneficiile aduse comunitatii

Exemplele de astfel de servicii cuprind asigurarea resurselor de apa, controlul inundatiilor si prevenirea extinderii desertului.

j) Aria protejata are o valoare educationala si/ sau stiintifica ridicata.

Exemplele cuprind arii cu studii stiintifice pe termen lung; arii ce prezinta caracteristici, specii sau procese de interes stiintific deosebite; arii cu o varietate de regimuri si metode de gospodarire si arii aflate in apropierea scolilor si universitatilor.

5. Vulnerabilitate- Context

5. Vulnerabilitate					Note
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) Activitatile ilegale din AP sunt dificil de monitorizat	
☐	☐	☐	☐	b) Aplicarea legii este scazuta in regiune	
☐	☐	☐	☐	c) Mita si coruptia sunt fenomene obisnuite in intreaga regiune	
☐	☐	☐	☐	d) Zona se confrunta cu conflicte sociale si/ sau instabilitate politica	
☐	☐	☐	☐	e) Activitatile culturale, credintele si obiceiurile traditionale sunt in conflict cu obiectivele ariei protejate	
☐	☐	☐	☐	f) Valoarea de piata a resurselor AP este ridicata	
☐	☐	☐	☐	g) Aria este usor accesibila pentru activitati ilegale	
☐	☐	☐	☐	h) Exista o cerere mare pentru resursele vulnerabile ale AP	
☐	☐	☐	☐	i) Managerul este supus presiunii de a exploata excesiv resursele AP	
☐	☐	☐	☐	j) Recrutarea si mentinerea personalului este dificila	

a) Activitatile ilegale din AP sunt dificil de monitorizat.

Exemplele de conditii dificile de monitorizare cuprind dimensiunea mare, inaccesibilitatea ariilor protejate si prezenta activitatilor ce sunt inerent dificil de monitorizat (ex: colectarea de produse forestiere accesorii din regiuni muntoase izolate)

b) Aplicarea legii este scazuta in regiune

Aplicarea legii se refera atat la aplicarea directa a legilor referitoare la aria protejata cat si a procedurilor juridice si legale cum ar fi amenzile si sentintele, ce pot genera un mediu favorabil pentru activitatile ilegale.

c) Mita si coruptia sunt fenomene obisnuite in intreaga regiune

Mita reprezinta oferirea de bani si/sau favoruri in schimbul unei interpretari relaxate a legilor si reglementarilor. Coruptia reprezinta aplicarea necinstita, inegala si/sau nedreapta a legilor si reglementarilor .

d) Zona se confrunta cu conflicte sociale si/ sau instabilitate politica

Conflictele sociale cuprind conflictele armate existente sau iminente, precum si orice instabilitate politica ce pot limita eficienta managementului ariei protejate (ex: imposibilitatea de a calatori in siguranta prin aria protejata).

e) Practicile culturale, credintele si obiceiurile traditionale sunt in conflict cu obiectivele AP

Exemplele de obiceiuri ce intra in conflict cu obiectivele ariei protejate pot include utilizarea in scop medicinal a unor parti de specii pe cale de disparitie, activitati recreative care deterioreaza resursele ariei protejate si un nivel ridicat de dependenta a subzistentei de speciile cu rata scazuta de reproducere si importanta biologica ridicata.

f) Valoarea de piata a resurselor ariilor protejate este ridicata

Exemplele de resurse valoroase cuprind lemn de calitate ridicata pentru piata, resurse minerale bogate, potential mare pentru amenajari hidroenergetice si capacitate ridicata de pasunat.

g) Aria este usor accesibila pentru activitati ilegale

Exemple de accesibilitate care pot facilita activitatile ilegale cuprind apropiata vecinatate a drumurilor si cailor de acces pe apa, accesul usor la pietele locale si internationale si granitele internationale ce pot fi traversate.

h) Exista o puternica cerere pentru resursele AP vulnerabile

Exemplele de resurse vulnerabile, intens comercializate cuprind fiere de urs, cornul de rinocer, punga de mosc a cerbului moscat si diverse plante medicinale

i) Managerul este supus presiunii de a exploata excesiv resursele AP

Interese speciale, presiuni politice si necesitati economice pot determina managerul ariei protejate sa exploateze resursele mai mult decat aria protejata poate suporta. Exemplele pot cuprinde presiuni prin care sa se dezvolta infrastructura pentru ecoturism, sa creasca sau sa inceapa exploatarea lemnului si sa permita mai mult pasunat.

j) Recrutarea si mentinerea personalului este dificila

Exemplele de factori care pot diminua angajarea si mentinerea personalului pot include o rata foarte mica a somajului, un nivel scazut al pregatirii si indemanarii personalului si boli predominante, larg raspandite precum SIDA.

6. Obiective- Planificare

6. Obiective				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
			a) Obiectivele AP asigura protectia si mentinerea biodiversitatii	
			b) Obiectivele specifice privind biodiversitatea sunt clar exprimate in planul de management	
			c) Strategiile si planurile de management sunt in acord cu obiectivele AP	
			d) Angajatii si administratorii AP inteleg obiectivele si strategiile AP	
			e) Comunitatile locale sprijina obiectivele generale ale AP	

a) Obiectivele AP asigura protectia si mentinerea biodiversitatii

Desi IUCN defineste aria protejata ca fiind aria care asigura protectia si mentinerea biodiversitatii si resurselor aferente, unele arii protejate nu includ in mod explicit o astfel de protectie in obiectivele lor .

b) Obiectivele specifice privind biodiversitatea sunt clar exprimate in planul de management

Obiectivele de management trebuie sa fie detaliate si precise si legate direct de mentinerea si protectia resurselor cheie ale ariei protejate, inclusiv a speciilor cheie. Aceste obiective trebuie sa fie clar precizate in planul de management, intrucat ele reprezinta baza pentru activitatile si strategiile critice de management.

c) Strategiile si planurile de management sunt in acord cu obiectivele AP

De exemplu planurile anuale ar trebui sa includa actiuni ce sunt in legatura directa cu obiectivele specifice ale managementului.

d) Angajatii si administratorii AP inteleg obiectivele si strategiile AP

Administratorii si angajatii ariei protejate pot prezenta obiectivele caracteristice ale managementului si pot intelege justificarea practicilor si strategiilor de management de a caror implementare raspund.

e) Comunitatile locale sprijina obiectivele generale ale AP

Posibili indicatori ai sprijinului acordat de comunitate sunt nivelul scazut de conflicte, nivelul scazut al utilizarii ilegale a ariei protejate, larga participare a comunitatii in luarea deciziilor si/ sau un nivel ridicat al implicarii comunitatii in gospodarirea ariei protejate (ex: voluntariat).

7. Protectia juridica- Planificare

7. Protectia juridica				Note
d	g/d	g/n	n	
O	O	O	O	
O	O	O	O	
O	O	O	O	
O	O	O	O	
O	O	O	O	

a) Protectia AP este asigurata prin lege pe termen lung

De exemplu aria protejata este legal recunoscuta, fie prin publicarea in MO , fie altfel recunoscuta la nivel guvernamental si nu face subiectul anularii acestei decizii. In plus protectia pe termen lung implica faptul ca drepturile asupra tuturor resurselor ariei protejate sunt legal protejate, incluzand resursele lemnoase, minerale si apa).

b) Nu exista dispute nerezolvate cu privire la proprietatea sau dreptul de folosinta a terenului

Exemplele pot include dispute cu populatiile indigene referitor la dreptul de proprietate sau de folosinta (ex: drepturile de vanatoare si pescuit, dreptul legal de proprietate); si litigii la nivelul organelor guvernamentale privind jurisdicia parcului (ex: intre departamentele forestiere, parc si fondurile de vanatoare).

c) Delimitarea ariei protejate corespunde obiectivelor AP

Demarcarea limitelor va varia de la sit la sit. In unele cazuri un rau sau alte elemente naturale pot constitui delimitari corespunzatoare. In alte cazuri este necesara marcarea clara a limitelor AP. Delimitarea corespunzatoare implica faptul ca atat comunitatile locale cat si vizitatorii si angajatii ariei protejate inteleg unde se afla granitele, atat pe harta cat si in teren. Implica de asemenea faptul ca limitele sunt impuse prin lege, in cazul in care sunt contestate juridic.

d) Resursele financiare si de personal sunt suficiente pentru a permite desfasurarea activitatilor critice de aplicare a legii

Activitatile critice de aplicare a legii cuprind detectarea prompta a activitatilor ilegale ce afecteaza in mod negativ resursele ariei protejate, privarea de libertate a persoanelor fizice care desfasoara asemenea activitati si prevenirea pe viitor a astfel de activitati. Aplicarea legii poate fi facuta de catre personalul ariei protejate, membrii comunitatii, si/ sau agentii locale de aplicare a legii.

e) Conflictelor cu comunitatile locale sunt rezolvate corect si in intregime

Indicatorii reglementarii corecte si depline a conflictelor includ proceduri convenite de reglementare a litigiilor si compensatii corecte si adecvate pentru conflictele dintre om si viata salbatica (ex: pradarea vitelor).

8. Proiectarea si planificarea sitului- Planificare

8. Proiectarea si planificarea sitului					Note
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) Localizarea AP corespunde obiectivelor sale.	
☐	☐	☐	☐	b) Amplasarea si configuratia AP sunt optime pentru conservarea biodiversitatii	
☐	☐	☐	☐	c) Sistemul de impartire a AP este in masura sa indeplineasca obiectivele AP	
☐	☐	☐	☐	d) Utilizarea suprafetelor de teren invecinate permite un management eficient al AP	
☐	☐	☐	☐	e) AP comunica cu alta arie de conservare sau protejata	

a) Localizarea AP corespunde obiectivelor sale

Exemplele de localizari eficiente cuprind stabilirea unei arii protejate pe baza datelor exacte din teren (ex: populatiile si distributia speciilor, analiza habitatelor); repositionarea limitelor AP pentru a permite un management mai eficient (ex: sa contina mai multe arii cu habitate de inalta calitate pentru speciile cheie)

b) Amplasarea si pozitia AP sunt optime pentru conservarea biodiversitatii

Exemplele de amplasare si pozitii eficiente pot include arii protejate ce cuprind suprafete mari de zone neperturbate si nemodificate ce contin o gama de gradienti altitudinali, tranzitii intre ecosisteme si sunt compatibile cu procesele naturale la nivel de peisaj (ex: aria protejata este compatibila cu obiceiurile sezonale de migratie).

Aceasta intrebare va analiza si daca aria protejata este suficient de mare pentru a-si atinge obiectivele.

c) Sistemul de impartire a AP este in masura sa indeplineasca obiectivele AP

Sistemul de impartire poate cuprinde de exemplu zonele centrale, zonele tampon, zona de utilizare a resurselor si situri culturale. Strategiile de zonare trebuie sa protejeze mai ales speciile, siturile si procesele vulnerabile. Nivelul si punerea in aplicare a impartirii va depinde de nivelul de utilizare si gradul de amenintare din aria protejata. Pot exista si cazuri rare, in care nu este necesara zonarea.

d) Utilizarea suprafetelor de teren invecinate permite un management eficient al AP

Utilizarea terenurilor invecinate compatibila cu managementul ariei protejate se refera la terenuri ce au un impact minim asupra resurselor si functionarii ariei protejate. Exemple de asemenea utilizari ale terenului cuprind arii cu densitate mica a drumurilor si populatiei, terenuri forestiere si agricole administrate in mod responsabil, fonduri private de vanatoare si alte arii protejate prin lege, inclusiv arii protejate apartinand comunitatii si/ sau zone desemnate ca zone tampon.

e) AP comunica cu alta arie de conservare sau protejata

Astfel de legaturi cuprind arii invecinate de conservare sau protejate, precum si coridoare destinate faunei. In cazuri mai rare, mutarea de catre personalul parcului a unor specii ce necesita areal larg (ex: rinocer, tigru, elefant) in scopul mentinerii variabilitatii genetice, poate fi interpretata ca o legatura cu alte arii protejate.

9. Personal- Resurse

9. Personal	Note
-------------	------

d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	a) Numarul personalului este suficient pentru un management eficient al ariei
☐	☐	☐	☐	b) Membrii personalului au abilitati corespunzatoare desfasurarii activitatilor importante de management
☐	☐	☐	☐	c) Posibilitatile de instruire si specializare corespund nevoilor personalului
☐	☐	☐	☐	d) Activitatea angajatilor si indeplinirea normelor sunt verificate periodic
☐	☐	☐	☐	e) Conditile de munca ale angajatilor sunt suficient de bune pentru a pastra personalul cu inalta calificare

a) Numarul personalului este suficient pentru un management eficient al ariei

In ce masura numarul personalului este corespunzator sau nu, depinde de intensitatea managementului ariei protejate (ex: tipul si gradul activitatilor de management propuse) si de nivelul presiunilor si amenintarilor. Numarul minim de personal trebuie sa fie numarul necesar pentru indeplinirea la timp a tuturor activitatilor critice de management.

b) Membrii personalului au abilitati corespunzatoare desfasurarii activitatilor critice de management

Managementul ariei protejate necesita o diversitate de cunostinte (ex: managementul resurselor umane, planificarea managementului, inventarierea si monitorizarea faunei, abilitati de comunicare). Detinerea acestor deprinderi implica faptul ca angajatii sa dispuna de pregatirea, experienta si capacitatea necesara desfasurarii tuturor activitatilor critice de management.

c) Posibilitatile de instruire si specializare corespund nevoilor personalului

Exemple ale posibilitatii formarii resurselor umane cuprind scolarizarea pe termen lung, seminarii de scurta durata, reciclari, excursii de studiu, rotatia posturilor, seminarii si schimburi neoficiale. Ideal ar fi ca posibilitatile de instruire si pregatire sa faca parte din strategia mai ampla pe termen lung, de formare a resurselor umane.

d) Activitatile angajatilor si indeplinirea normelor sunt verificate periodic

Verificarea activitatii personalului presupune necesitatea evaluarii si supravegherii periodice a rezultatelor personalului in raport cu scopurile si obiectivele planului anual de activitate.

e) *Condițiile de muncă ale angajaților sunt suficient de bune pentru a păstra personalul cu înaltă calificare*

Condițiile de muncă ale angajaților cuprind beneficiile directe (salarii, bilete de odihnă, concediu anual), beneficii indirecte (posibilități de instruire, prestigiu) și cadrul general de muncă.

10. Comunicare și informare- Resurse

10.Comunicare și informare				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

a) *Mijloacele de comunicare între personalul de teren și cel din birouri sunt corespunzătoare*

Comunicare corespunzătoare implică atât echipamente adecvate (ex: telefoane, stații emisie- recepție, faxuri, computere) cât și servicii de comunicare corespunzătoare (ex: electricitate suficientă, acces la internet, rețea telefonică). Personalul de teren include toate categoriile de personal de teren incluzând aici paznicii de vanatoare, rangerii și personal angajat din cadrul comunității. Personalul din birouri include toate categoriile de personal ce se regăsesc în birou, cuprinzând directorii de parc, cei din sediul central, precum și personalul administrativ. În funcție de nevoile de comunicare dintre și în

cadrul fiecarui nivel se stabileste daca mijloacele de comunicare sunt sau nu corespunzatoare.

b) Datele socio- economice si cele referitoare la ecologie sunt suficiente pentru planificarea managementului

Exemplele de informatii ecologice includ harti si alte materiale vizuale, care permit analize spatiale (ex: imagini satelitare, harti cartografice, fotografii aeriene), informatii geologice (soluri, harti ale vegetatiei potentiale), informatii biologice referitoare la resursele ariei protejate (ex: distributia specilor, plantelor si tipurile de comunitati naturale) si date referitoare la procesele ecologice. Exemplele de informatii socio-ecologice cuprind studii antropologice, analize socio- economice, gradul de utilizare a resurselor ariei protejate, evaluarea nevoilor de dezvoltare a comunitatii

c) Exista mijloace corespunzatoare pentru culegerea de date noi

Exemplele de echipamente pentru culegerea de date cuprind aparate GIS, binocluri, camere foto- video, echipament pentru cercetare, echipament de inregistrare sonora.

d) Exista sisteme corespunzatoare pentru prelucrarea si analizarea datelor

Sistemele de analiza a datelor cuprind calculatoare si programe pentru acestea (ex: programe de calculator pentru analiza GIS, pentru monitorizarea si analizarea vegetatiei, pentru recensamantul si dinamica populatiei, pentru administrarea bazei de date).

e) Exista o comunicare eficienta cu comunitatile locale

Comunicarea eficienta implica faptul ca membrii comunitatii au acces deplin la mecanismele si procesele de comunicare privind problemele ariei protejate care ii afecteaza.

11. Infrastructura- Resurse

11. Infrastructura	Note
---------------------------	-------------

d	g/d	g/n	n	
O	O	O	O	a) Infrastructura destinata transportului permite desfasurarea activitatilor critice de management
O	O	O	O	b) Echipamentul pentru teren corespunde desfasurarii unor activitati critice de management
O	O	O	O	c) Amenajarile pentru personal sunt adecvate desfasurarii unor activitati critice de management
O	O	O	O	d) Utilizarea si intretinerea echipamentului este corespunzatoare, asigurandu-se utilizarea pe termen lung
O	O	O	O	e) Amenajarile pentru vizitatori sunt corespunzatoare nivelului de utilizare de catre acestia

a) Infrastructura destinata transportului permite desfasurarea activitatilor critice de management

Necesarul de infrastructura pentru transport (ex: vehiculele parcului, drumuri, trasee, elicoptere, barci, motociclete, biciclete si cai) depinde de intensitatea administrarii si de gradul de presiune si amenintare. Necesitatea minima ca transportul sa se desfasoare in mod corespunzator este aceea ca activitatile critice de management sa se desfasoare in mod oportun.

b) Echipamentul pentru teren corespunde desfasurarii unor activitati critice de management

Echipamentul pentru teren cuprinde toata gama de echipamente pentru drumetii, tabere si monitorizare, necesare desfasurarii sigure si eficiente a activitatilor importante de management (ex: ranite, saci de dormit, corturi)

c) Amenajarile pentru personal sunt adecvate desfasurarii unor activitati critice de management

Amenajarile cuprind de exemplu cladiri pentru birouri, statii de cercetare, birouri pe teren, cazare pentru personal si facilitati pentru instruire.

d) Utilizarea si intretinerea echipamentului este corespunzatoare, asigurandu-se folosirea pe termen lung

Intretinerea utilajelor, in special al vehiculelor, cuprinde verificari preventive programate regulat si reparatii periodice. Intretinerea presupune si imbunatatirea (aducerea la zi) echipamentului pentru comunicatii si colectare de date in functie de necesitati.

e) Amenajarile pentru vizitatori sunt corespunzatoare nivelului de utilizare de catre acestia

Necesarul de amenajari pentru vizitatori depinde de obiectivele de management, vulnerabilitatea resurselor ariei protejate si de gradul de folosire. Exemplele de infrastructura pentru vizitatori cuprind centre pentru vizitatori, alimentare cu apa potabila, facilitati sanitare, zone pentru tabere si trasee pentru drumetii.

12. Finante- Resurse

12. Finante				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

a) Fondurile din ultimii 5 ani au fost suficiente pentru desfasurarea activitatilor critice de management

Probabil ca finantarea pentru ariile protejate va fi intotdeauna slaba. In raspunsul la aceasta intrebare, managerii ariilor protejate trebuie sa analizeze cu atentie daca fondurile existente permit executarea activitatilor importante de management. Daca raspunsul nu este "da" ar fi util sa se precizeze ce activitati critice de management sunt limitate de finantare.

b) Fondurile pentru urmatoorii 5 ani sunt suficiente pentru desfasurarea activitatilor critice de management

Finantarea corespunzatoare poate include donatii sau finantari pe termen limitat, suport de la stat prin taxe, taxe percepute pentru utilizarea ariei protejate, dobanzi din investitii si/ sau alte surse veridice, bine precizate, de finantare. Activitatile critice de management reprezinta orice activitati necesare pentru a preveni, atenua sau reface pierderile de neinlocuit sau inacceptabile de resurse naturale sau culturale ale ariei protejate.

c) Practicile managementului financiar asigura un management al AP eficient si responsabil

Practicile unui management financiar si eficient cuprind raportari periodice, o contabilitate precisa, proceduri bugetare complete si transferuri periodice de fonduri

d) Repartitia cheltuielilor corespunde prioritatilor si obiectivelor AP

Cheltuielile reale sunt in concordanta cu obiectivele ariei protejate, corespund bugetului anual, sunt explicate cu claritate si sunt justificate de amenintari, presiuni si obligatiile administrarii ariei protejate.

e) Perspectiva financiara pe termen lung este stabila

O perspectiva financiara stabila pe termen lung poate include o legatura pe termen lung cu donatorii si partenerii si angajamentele acestora, o sponsorizare pentru administrarea ariei protejate, mecanisme impuse de lege pentru finantarea ariei protejate (ex: taxe, sprijin din partea statului), un sistem de taxe percepute de la utilizatori si/ sau alte mecanisme de finantare. O perspectiva financiara stabila implica cel putin o strategie realista, bine dezvoltata care sa asigure durabilitatea financiara pe termen lung. O astfel de strategie nu trebuie sa compromita obiectivele ariei protejate si nici sa foloseasca excesiv resursele acesteia dincolo de capacitatea lor de regenerare.

13. Planificarea managementului- Procese

13. Planificarea managementului	Note
--	-------------

d	g/d	g/n	n	
O	O	O	O	a) Exista un plan de management complex, redactat relativ recent
O	O	O	O	b) Exista o inventariere complexa a resurselor naturale si culturale
O	O	O	O	c) Exista o analiza si o strategie de abordare a amenintarilor si presiunilor AP
O	O	O	O	d) Un plan de lucru detaliat identifica normele specifice pentru atingerea obiectivelor de management
O	O	O	O	e) Rezultatele cercetarii si monitorizarii sunt introduse in planificare cu regularitate

a) Exista un plan de management complex, redactat relativ recent

Un plan de management al unei arii protejate trebuie sa cuprinda cel putin patru elemente:

- o descriere biofizica a ariei administrate
- scopuri si obiective bine definite ce sunt clar legate de evaluarea biodiversitatii ariei protejate
- pasi sistematici pentru atingerea acestor scopuri
- mecanism si/ sau proces pentru modificarea planului pe baza noilor informatii

b) Exista o inventariere complexa a resurselor naturale si culturale

O inventariere complexa a resurselor naturale include o lista a speciilor ce se gasesc in aria protejata, locatia speciilor cheie si identificarea habitatelor critice si a proceselor naturale necesare pentru mentinerea acestor specii. O inventariere a resurselor culturale identifica gama utilizarilor resurselor de catre comunitatile locale si locatia siturilor culturale importante din aria protejata. In completare inventarierea resurselor trebuie sa cuprinda harti cu detalii suficiente care sa asigure un management eficient al ariei protejate. Scara si rezolutia hartilor poate varia in functie de marimea AP si intensitatea managementului, insa personalul AP trebuie sa detina cel putin informatiile necesare pentru desfasurarea tuturor activitatilor critice de management. In multe cazuri o harta la scara 1:50000 sau mai detaliata este necesara pentru management si planificare precise in teren.

c) Exista o analiza si o strategie de abordare a amenintarilor si presiunilor AP

Analiza amenintarilor identifica intreaga gama a presiunilor trecute si prezentate, precum si a amenintarilor viitoare si stabileste prioritatile in functie de importanta fiecareia. Analiza amenintarilor stabileste deasemenea pasii necesari pentru atenuarea si refacerea impactului presiunilor trecute si pentru prevenirea amenintarilor viitoare.

d) Un plan de lucru detaliat identifica normele specifice pentru atingerea obiectivelor de management.

Un plan de lucru, elaborat de obicei anual, descrie tintele stabilite pentru atingerea obiectivelor de management, precum si activitatile specifice necesare pentru indeplinirea fiecărei tinte. Planul de lucru poate fi folosit pentru evaluarea activitatilor personalului si pentru masurarea eficientei managementului

e) Rezultatele cercetării si monitorizării sunt introduse in planificare cu regularitate

Trebuie sa existe o legatura clara intre datele de cercetare si monitorizare, procesele bugetare si planificarea managementului.

14. Luarea deciziilor manageriale- procese

14. Luarea deciziilor manageriale				Note
d	g/d	g/n	n	
O	O	O	O	
			a) Exista o organizare interna bine stabilita	
O	O	O	O	
			b) Luarea deciziilor manageriale este transparenta	
O	O	O	O	
			c) Personalul AP colaboreaza regulat cu alte organizatii, comunitati locale si alte organizatii	
O	O	O	O	
			d) Comunitatile locale participa la luarea deciziilor ce ii afecteaza	
O	O	O	O	
			e) Exista o comunicare eficienta intre personalul AP si administratie	

a) Exista o organizare interna bine stabilita

Indicatorii unei organizari interne bine stabilite includ structuri organizatorice precise, canale si procese clare de comunicare si o descriere bine definite a postului.

b) Luarea deciziilor manageriale este transparenta.

Exemple de luarea transparenta a deciziilor cuprind inregistrarea clara a deciziilor importante (ex: rapoarte, procese verbale), proceduri stabilite pentru luarea deciziilor, modalitati specifice de implicare a personalului.

c) *Personalul AP colaboreaza regulat cu parteneri, comunitati locale si alte organizatii*

Parteneri pot fi organizatii de conservare locale, nationale si internationale, institutii de cercetare, scoli, colegii si universitati; agentii de dezvoltare a comunitatii, firme locale, cluburi recreative, agentii de turism, grupuri de voluntari locali.

d) *Comunitatile locale participa la luarea deciziilor ce ii afecteaza*

Indicatorii participarii comunitatii cuprind mecanisme clare pentru participare (ex: intalniri cu cetatenii, grupuri consultative), planificari periodice ale proceselor pentru primirea raspunsurilor privind planurile de management si activitatile; si existenta personalului si programelor pentru relatia cu comunitatea. Gradul de participare al comunitatii va depinde de modul in care comunitatile locale sunt afectate si/ sau depind de resursele si administrarea ariei protejate.

e) *Exista o comunicare eficienta intre personalul AP si administratie*

Comunicarea eficienta se defineste ca transmiterea corecta si la timp a informatiilor necesare pentru desfasurarea activitatilor critice de management. Categoriile de personal includ agenti de teren (ex: paznici de parc, agenti din partea comunitatii), birouri (ex: departamente centrale) si "administrativ" (departamentul central de coordonare, birouri departamentale). Acest indicator implica deasemenea comunicarea eficienta intre diferitele niveluri (ex: comunicare intre directorii de parc)

15. Cercetare, monitorizare si evaluare- Procese

15. Cercetare, monitorizare si evaluare					Note
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) Impactul utilizarilor legale si ilegale ale AP este monitorizat si inregistrat cu precizie	
☐	☐	☐	☐	b) Cercetarea aspectelor ecologice cheie corespunde nevoilor AP	
☐	☐	☐	☐	c) Cercetarea aspectelor sociale cheie corespunde nevoilor AP	
☐	☐	☐	☐	d) Membrii personalului AP au acces regulat la cercetari stiintifice recente si la consultatii	
☐	☐	☐	☐	e) Nevoile acute de monitorizare si cercetare sunt identificate si priorizate	

a) Impactul exploatarei legale si ilegale ale AP este monitorizat si inregistrat cu precizie

O inregistrare precisa a exploatarei ariei protejate poate fi in acelasi timp si un punct de reper fata de care se compara modificarile din aria protejata. De exemplu, intelegerea gradului de amenintare a braconarii cerbului moscat necesita o evaluare exacta a numarului populatiei de cerb moscat, rata de reproducere, importanta ca hrana pentru alte specii, rolul in functionarea ecosistemului prin hranire si numarul de cerbi braconati anual.

b) Cercetarea aspectelor ecologice cheie corespunde nevoilor AP

Cercetarile ecologice se concentreaza pe speciile cheie si interactiunea lor ecologica, amenintarile si presiunile asupra resurselor ariei protejate si/ sau alte aspecte ecologice legate direct de obiectivele ariei protejate.

c) Cercetarea aspectelor sociale cheie corespunde nevoilor AP

Cercetarea sociala se concentreaza pe utilizarea culturala a resurselor ariei protejate (ex: produse forestiere accesorii, bunuri necesare subzistentei), oportunitati de dezvoltare economica si a comunitatii (ex: programe durabile de cultivare si comercializare a plantelor medicinale) si/ sau alte aspecte sociale legate de obiectivele ariei protejate sau importante din alte puncte de vedere pentru eficienta pe termen lung a managementului AP.

d) Membrii personalul AP au acces regulat la cercetari stiintifice recente si consultatii

De exemplu, personalul are acces la baza electronica de date si la grupuri de discutii, articole stiintifice si alte materiale publicate, are posibilitatea sa urmeze seminarii si cursuri legate de AP si are acces la retele ale altor manageri si cercetatori ai ariilor protejate. Consultatiile stiintifice sunt importante atunci cand personalul ariei protejate are insuficienta experienta in aspectele ecologice.

e) Nevoile acute de cercetare si monitorizare sunt identificate si prioritizate.

Nevoile acute de cercetare si monitorizare trebuie sa fie in legatura stransa cu obiectivele managementului. Exemplele de nevoi acute de cercetare si monitorizare cuprind lipsa cunostintelor necesare intelegerii impactului amenintarilor asupra

resurselor ariei protejate, sublinierea cauzelor amenințarilor, necesitățile speciilor cheie și interacțiunea lor cu alte specii și procese naturale ca și modul în care activitatea personalului îndeplinește activitățile critice de management.

16. Rezultate

16. Rezultate	In ultimii 2 ani de zile, următoarele rezultate au fost în conformitate cu amenințările și presiunile, obiectivele AP, și planul anual de lucru	Note
d g/d g/n n ○ ○ ○ ○	a) Prevenirea amenințarilor, identificarea și aplicarea legii	
○ ○ ○ ○	b) Refacerea sitului și atenuarea eforturilor	
○ ○ ○ ○	c) Managementul faunei sau al habitatului	
○ ○ ○ ○	d) Acțiuni la nivel de comunitate și eforturi educationale	
○ ○ ○ ○	e) Managementul turistic și al vizitatorilor	
○ ○ ○ ○	f) Dezvoltarea infrastructurii	
○ ○ ○ ○	g) Planificarea managementului și inventariere	
○ ○ ○ ○	h) Monitorizarea, verificarea și evaluarea personalului	
○ ○ ○ ○	i) Pregătirea și formarea personalului	
○ ○ ○ ○	j) Cercetarea și monitorizarea rezultatelor	

Rezultatele manageriale sunt produse specifice și servicii realizate de personalul ariei protejate, voluntari și membri ai comunității. Gradul de suficiență al acestor rezultate trebuie evaluat în raport cu gradul de presiuni și amenințări, obiectivele ariei protejate și planul anual de lucru. În funcție de obiectivele evaluării, o listă cu rezultate specifice poate fi de asemenea inclusă în această secțiune.

ETAPA 4 ANALIZA CONSTATARILOR

Constatarile din diversele parti ale chestionarului pot fi analizate si comparate in numeroase moduri pentru stabilirea recomandarilor ulterioare

PRESIUNI SI AMENINTARI

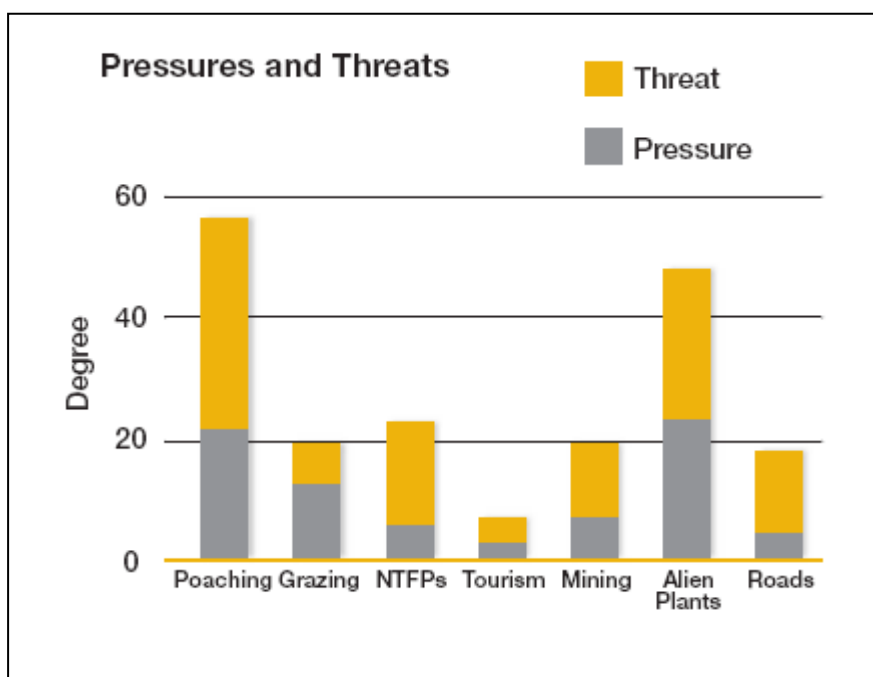
Aceasta analiza cuprinde informatii referitoare la fiecare presiune si amenintare, evaluata in Intrebarea 2 din “Chestionarul de Evaluare Rapida”. Extinderea, impactul si durata sunt combinate, in vederea elaborarii, pentru fiecare activitate, a unui nivel general de presiune si amenintare. Aceasta informatie poate fi apoi analizata in diverse moduri.

Compararea multiplelor presiuni si amenintari

Analiza poate fi facuta pentru o singura arie protejata, pentru a determina cele mai importante presiuni si amenintari la nivel de sit. Deasemenea poate fi aplicata si unui ansamblu de arii protejate prin realizarea unei medii a gradului de presiune si amenintare la nivel de sistem. O astfel de analiza comparativa poate identifica presiunile si amenintarile sistemice si ajuta la elaborarea strategiilor si deciziilor de management adecvate. In exemplele aratate, braconajul si plantele “straine” reprezinta

cele mai importante presiuni si respectiv amenintari, in timp ce turismul constituie doar o amenintare si presiune minora asupra sistemului ariei protejate.

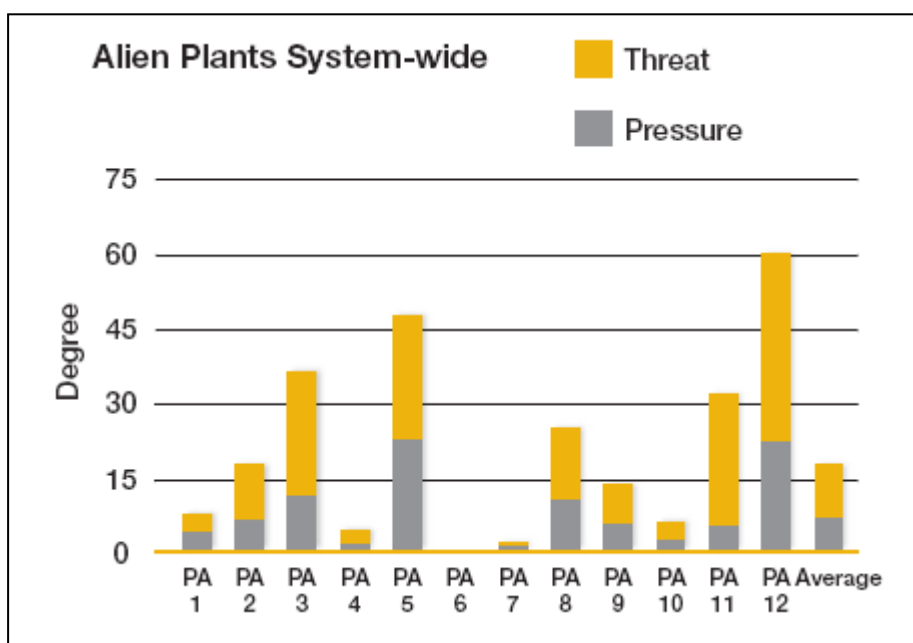
Evaluarea
singure

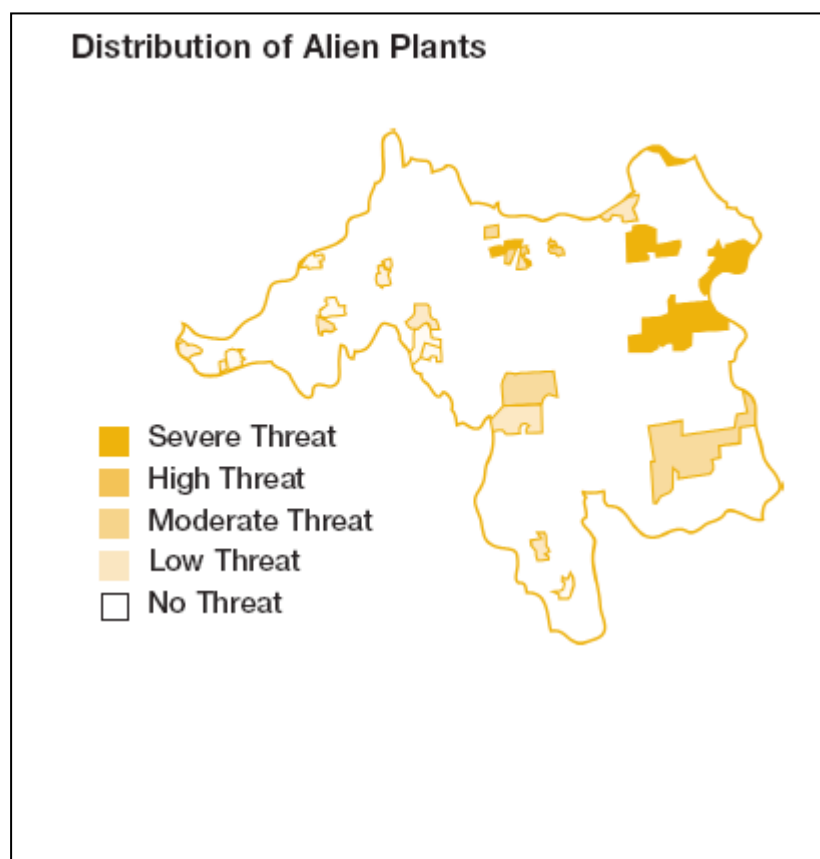

unei

amenintari la nivelul sistemului

Aceasta analiza permite o intelegere a gravitatii generale a fiecarei presiuni si amenintari, gradul in care fiecare arie protejata este afectata de amenintare, influenta amenintarii si distributia geografica a fiecarei amenintari atunci cand informatia este cartata in sistem GIS.

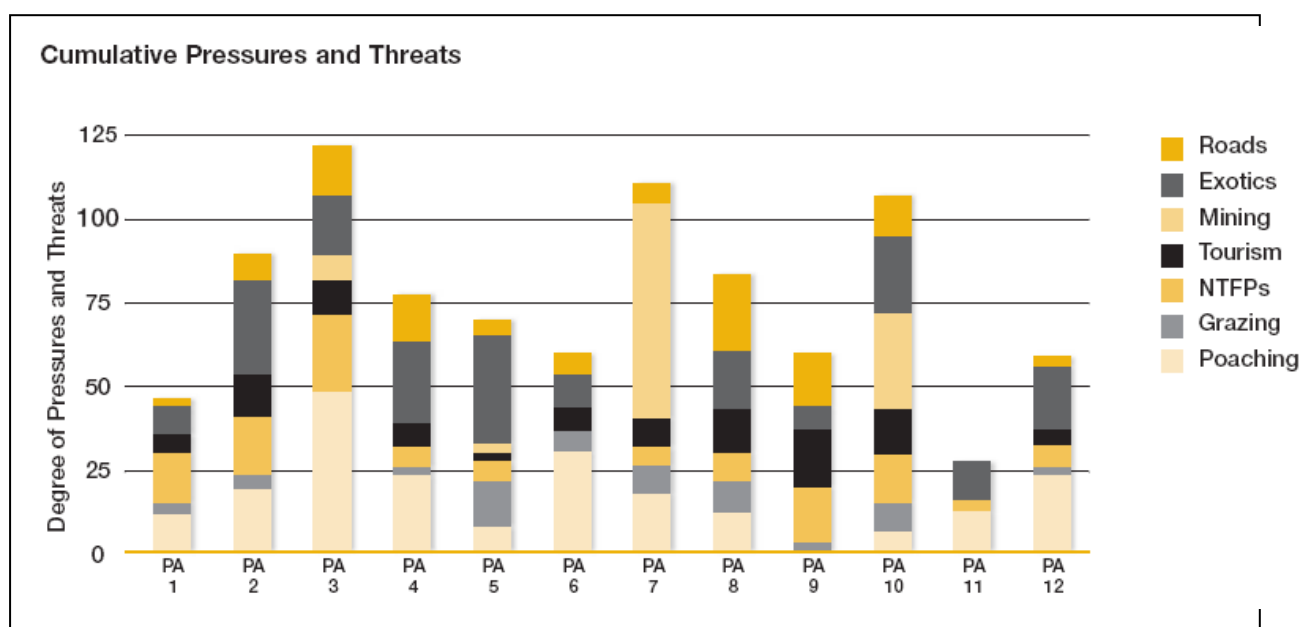

Comparatia presiunilor si amenintarilor cumulate la nivel de sistem

Aceasta analiza combina gradul de presiune si/ sau amenintare pentru toate activitatile din fiecare arie protejata si compara rezultatul total cu alte arii protejate din sistem.

Aceasta informatie poate folosita in identificarea ariilor protejate care se confrunta cu cel mai ridicat si respectiv cel mai scazut nivel general de presiune si amenintare rezultat din toate activitatile.

IMPORTANTA BIOLOGICA SI SOCIO- ECONOMICA SI VULNERABILITATEA

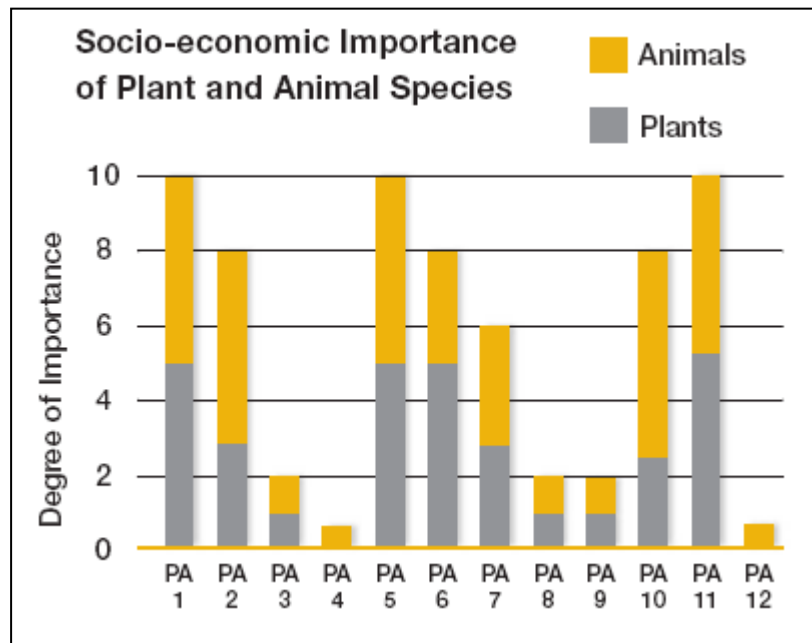
Aceasta analiza cuprinde informatii provenind de la intrebarile 3-5 ale “Chestionarului de Evaluare Rapida”, acoperind importanta biologica, socio- economica si vulnerabilitatea. Aceasta informatie poate fi comparata la nivel de sistem.

Compararea gradelor de importanta biologica, importanta socio- economica si a vulnerabilitatii

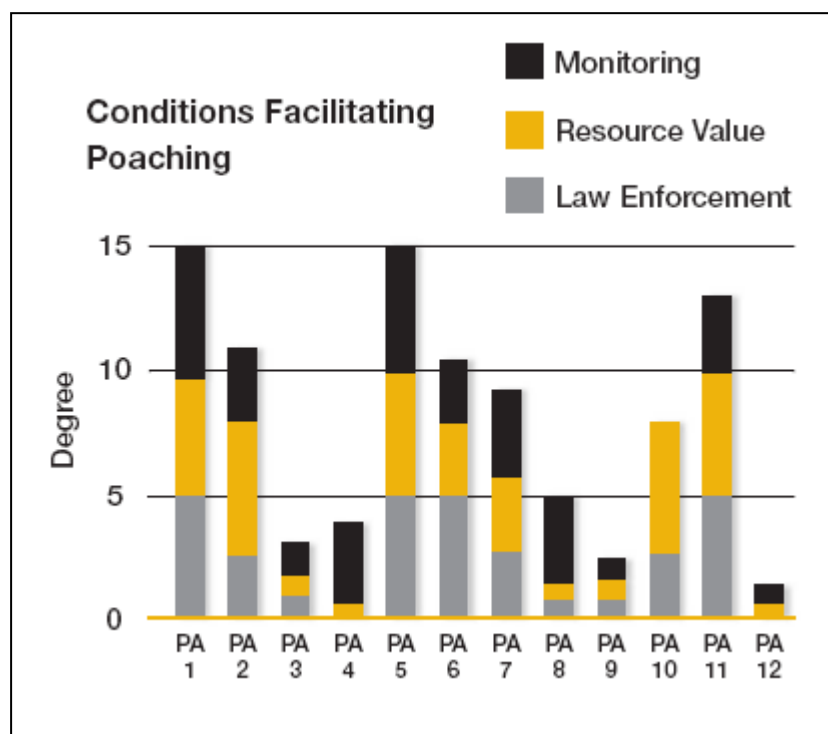
Pe baza raspunsurilor din chestionar fiecare arie protejata primeste un indice numeric pentru importanta biologica, importanta socio- economica si vulnerabilitate. Acesti indici sunt comparati pe tot sistemul pentru a avea o viziune de ansamblu a comparatiei gradelor fiecaruia. Aceasta analiza poate deasemenea ajuta la identificarea exacta a ariilor protejate cu punctaje mari si mici si da informatii despre nivelul general de importanta si vulnerabilitate.

Compararea indicatorilor caracteristici

Fiecare din indicatorii caracteristici din fiecare categorie (a-j pentru fiecare intrebare), pot fi analizati, atat la nivel individual cat si combinati si apoi comparati cu alte arii protejate. Acest gen de informatie poate furniza date mai detaliate cu privire la importanta biologica, importanta socio- economica si vulnerabilitatea sistemului de arii protejate. Primul exemplu se refera la identificarea ariilor protejate cu punctaj ridicat si punctaj scazut al speciilor de animale si plantele ce prezinta importanta sociala si/ sau economica (intrebarile 4f si 4g). Al doilea exemplu combina intrebarile 5a, 5b si 5f (slaba aplicare a legii, dificultati in monitorizare si resurse cu valoare ridicata), pentru a identifica ariile protejate care sunt probabil cele mai vulnerabile la braconaj.

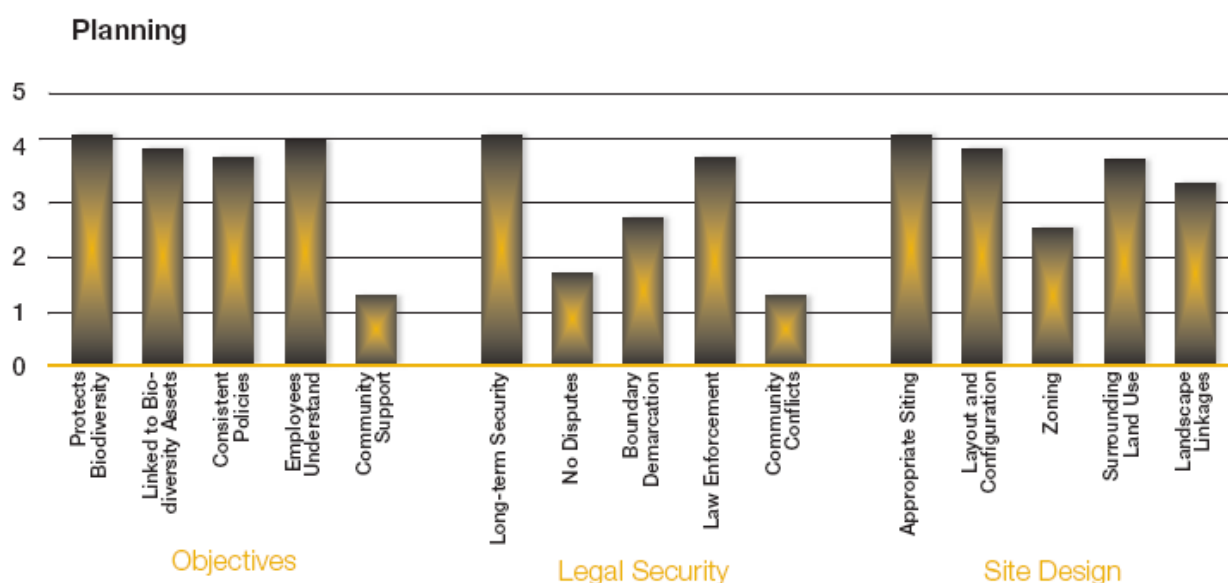
EFICIENTA

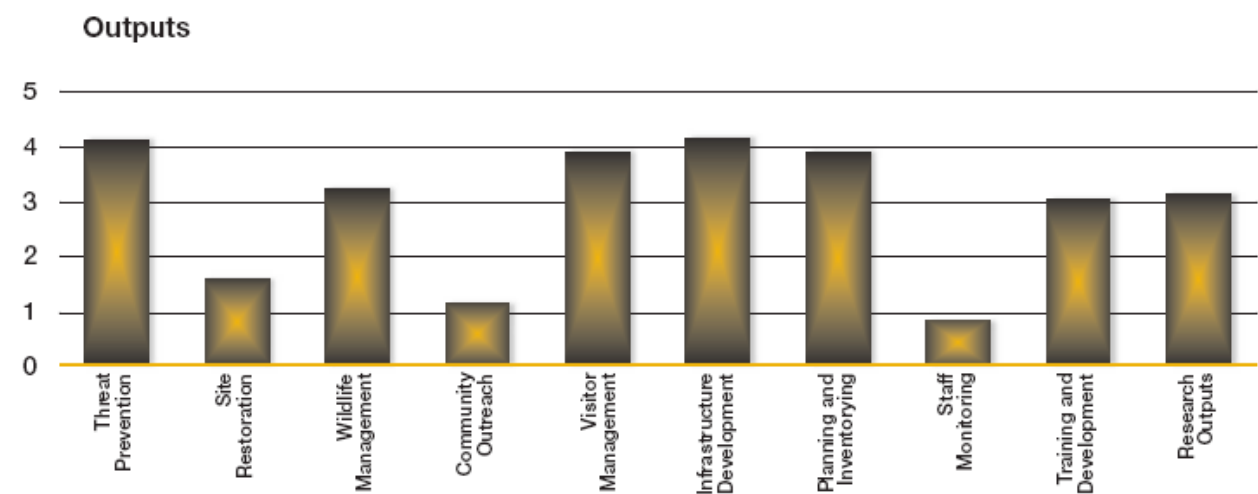
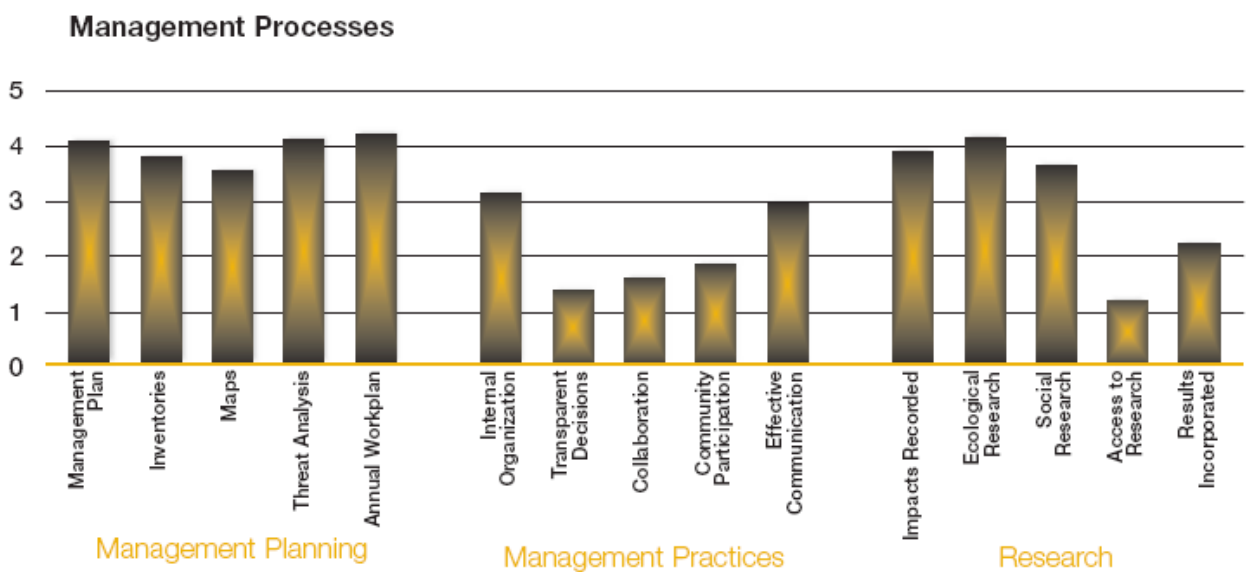
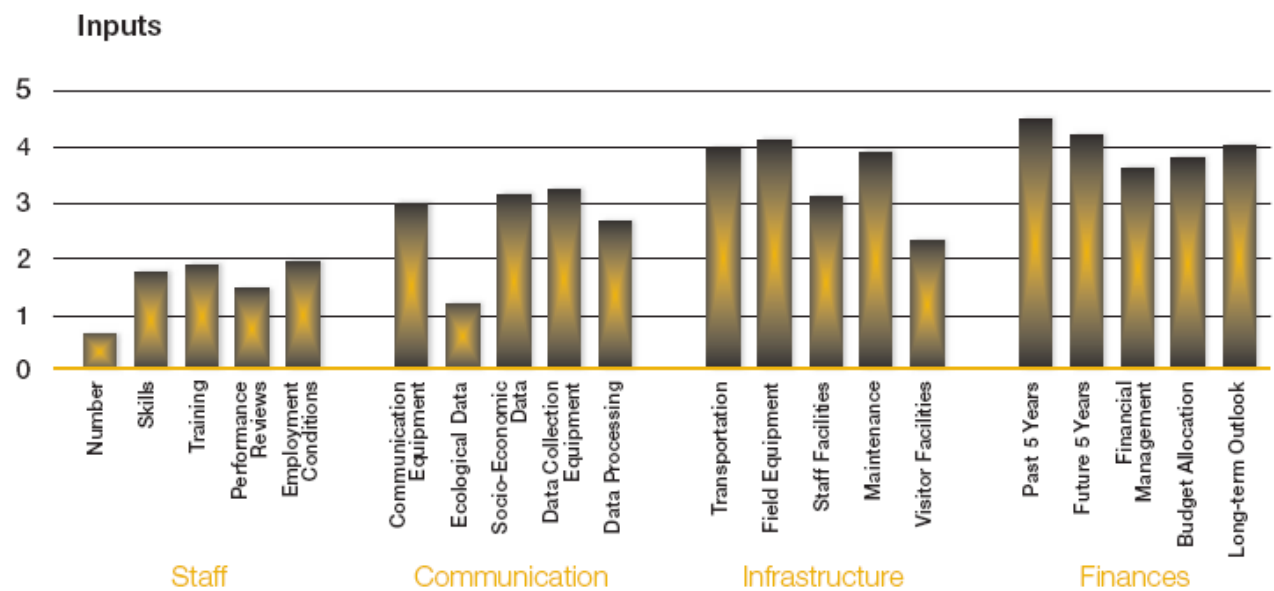

MANAGEMENTULUI

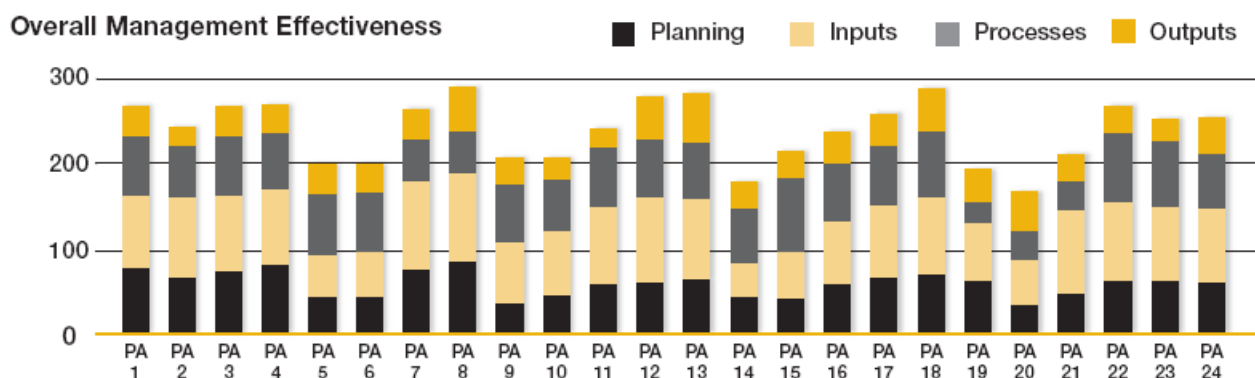
Aceasta analiza acopera patru aspecte ale eficientei managementului ariei protejate: planificare, resurse, procese si rezultate. Planificarea include obiectivele ariei protejate, protectia legala si proiectarea sitului ariei protejate (intrebarile 6-8). Resursele cuprind personalul, comunicatiile, infrastructura si finantele (intrebarile 9-12). Procesele cuprind

planificarea managementului, practicile de management si cercetarea, monitorizarea si evaluarea (intrebarile 13-15). Rezultatele sunt obtinute din intrebarea 16 a “Chestionarului de Evaluare Rapida”. Analiza poate fi facuta atat pentru o singura arie protejata cat si pentru intregul sistem de arii protejate. Analiza eficientei managementului unui singur sit poate identifica punctele tari si slabe caracteristice din cadrul ariei protejate , in timp ce o analiza comparativa a mai multor arii protejate (prin determinarea scorului mediu pentru fiecare intrebare), poate identifica punctele tari si slabe ale sistemului. Administratorii ariilor protejate si factorii de decizie pot utiliza aceste informatii pentru imbunatatirea strategiilor ariei protejate, alocarea de fonduri si elaborarea de programe ce ofera suport tehnic.

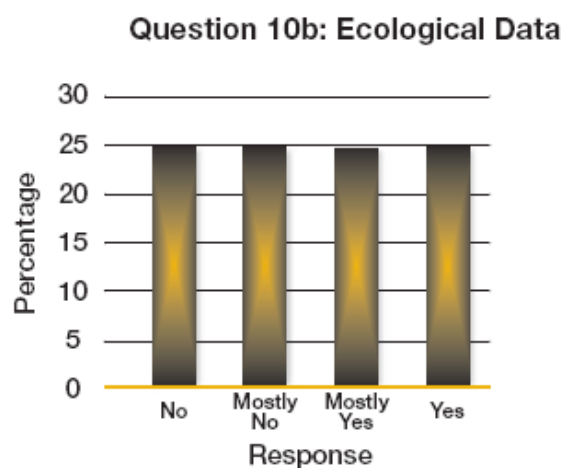
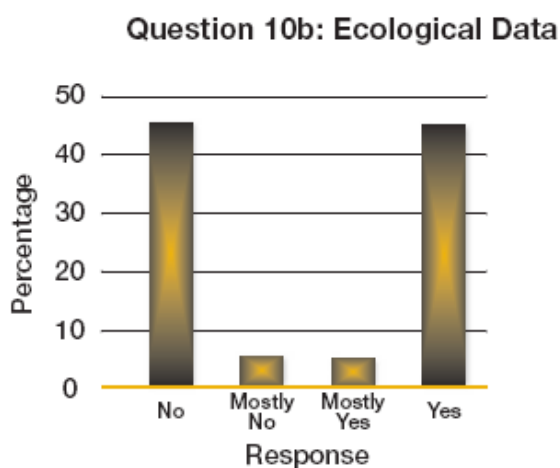

Adunarea punctajelor pentru planificare, resurse, procese manageriale si rezultatele managementului- fiecare arie primeste un scor intre 0 si 300- permite o comparatie generala a eficientei managementului la nivel de sistem si ajuta la identificarea slabiciunilor sistemului. De exemplu, in graficul urmator ariile protejate 14, 19 si 20 apar evident mai slab gospodarite decat alte arii, in timp ce ariile 8, 12, 13 si 18 apar in mod evident mai bine gospodarite.

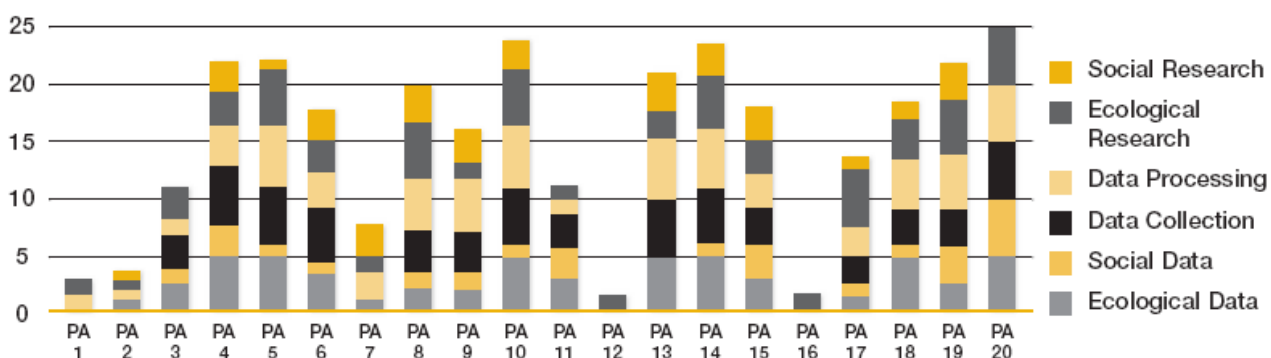
Ca si pentru presiuni si amenintari, intrebarile individuale referitoare la eficienta managementului pot fi analizate in detaliu pentru intelegerea mai buna a distributiei, raspandirii si a altor aspecte ce nu pot fi identificate cu usurinta printr-o simpla medie. In graficele de mai jos ambele date dau aceleasi scor mediu, dar distributia raspunsurilor este destul de diferita si prin urmare necesita o abordare diferita a aplicarii strategiilor

În mod similar, întrebările asemănătoare pot fi analizate împreună pentru a descoperi modele ce nu ar fi altfel detectate.

De exemplu, graficul de mai jos include câteva întrebări privitoare la date/ informații (întrebările 10b-10e) pentru a evidenția punctele tari și slabe referitoare la eficiența managementului cu privire la informații din fiecare arie protejată.

Data-related Management Effectiveness

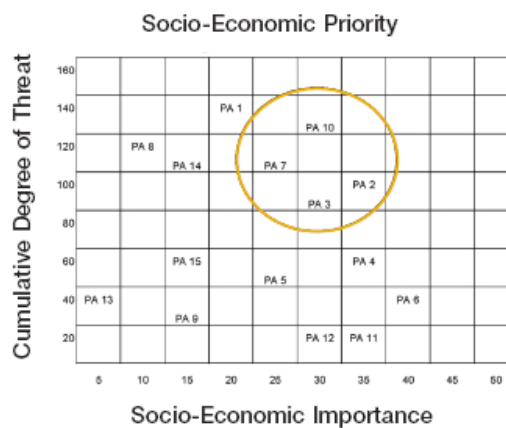
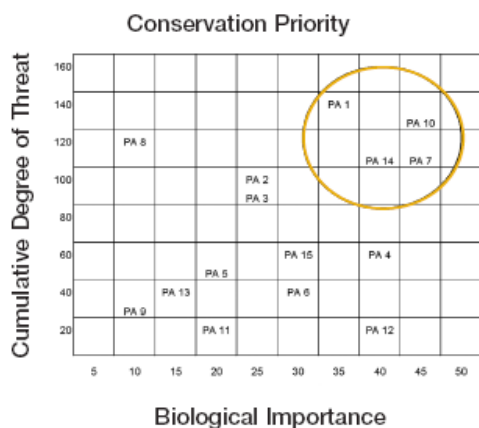

ANALIZA VARIABILELOR MULTIPLE

Analiza anterioară analizează punctajele din punctul de vedere al unei singure întrebări, a unui singur indicator sau a unui set de indicatori. O analiză a relației dintre întrebări și indicatori poate oferi și ea o nouă perspectivă.

Compararea elementelor contextuale

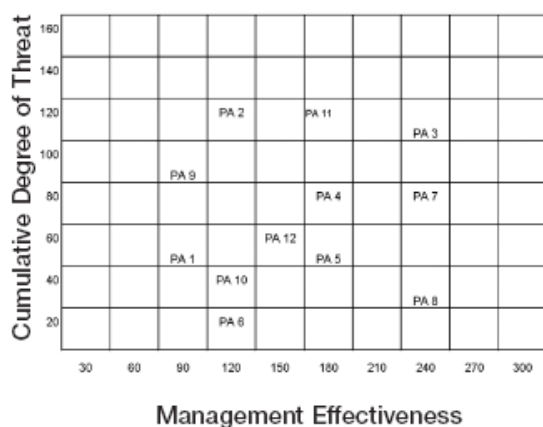
Elementele contextuale cuprind importanța biologică și socio-economică, vulnerabilitatea, amenințările și presiunile. Comparând gradul importanței biologice cu gradul de amenințare și/ sau vulnerabilitate pentru fiecare arie protejată se poate identifica ce arii sunt supuse riscului. Astfel de informații pot ajuta în prioritizarea și planificarea sprijinului pentru fiecare arie protejată. O analiză similară poate compara importanța socio-economică cu gradul de amenințare și/ sau vulnerabilitate.

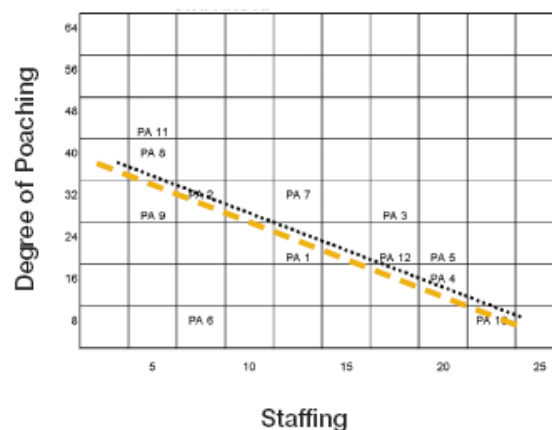
Compararea elementelor contextuale cu elementele eficientei managementului

Elementele eficientei managementului cuprind planificarea, resursele, procesele si rezultatele. Aceste elemente pot fi comparate cu oricare dintre elementele contextuale, atat individual cat si in combinatie. In primul exemplu de mai jos eficienta managementului este comparata cu gradul cumulat al amenintarilor. Conform graficului, corelatia dintre cele doua variabile este mica sau inexistentă. In exemplul urmator , dotarea cu personal este comparata cu gradul presiunii braconajului. Din acest grafic reiese existenta unei legaturi intre slabele resurse de personal si gradul ridicat de braconaj.

Management Effectiveness and Degree of Threat

Staffing and Poaching Pressures

Datele din "Chestionarul de Evaluare Rapida" pot genera o mare varietate de analize. Diferite combinatii de variabile pot oferi informatii noi si evidentia legaturi dintre variabile, care altfel ar fi ramas neidentificate. Astfel de analize pot contribui la

elaborarea priorităților strategice și a pașilor următori și la obținerea unei înțelegeri mai profunde a dinamicii ce influențează eficiența managementului.

INDRUMARI PENTRU ANALIZAREA DATELOR

Punctaj pentru amenințări și presiuni (Întrebarea 2)

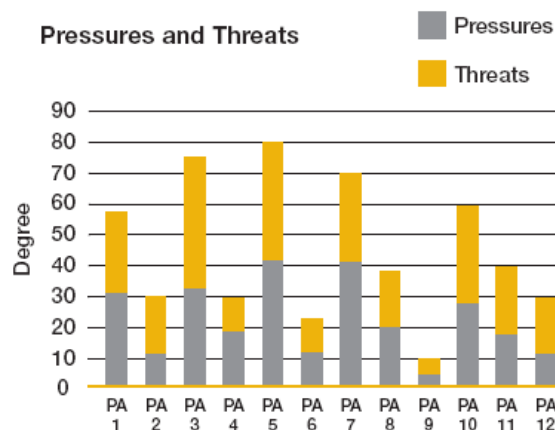
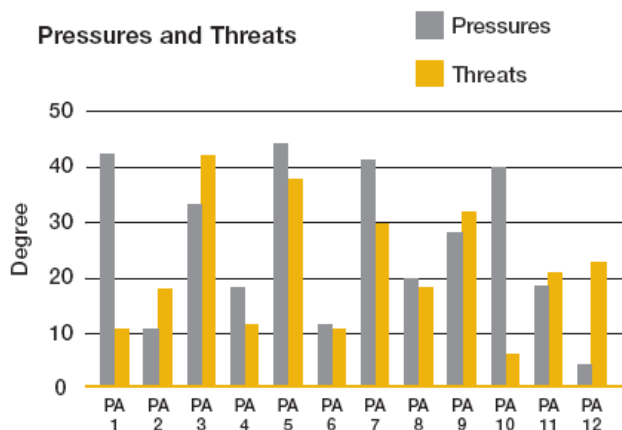
Punctajul pentru presiuni și amenințări (întrebarea 2 din Metodologia de Evaluare Rapida) ,este, după cum urmează:

Extindere	Impact	Durata
Generalizată= 4	Sever= 4	Permanenta= 4
Răspândită= 3	Ridicată= 3	Termen lung= 3
Izolată= 2	Moderat= 2	Termen mediu= 2
Localizată= 1	Scazut= 1	Termen scurt= 1

Gradul fiecărei amenințări și presiuni este produsul punctajelor celor trei elemente. De exemplu, o presiune ce este răspândită (3), are un impact moderat (2) și are o perioadă de recuperare pe termen scurt (1), va avea gradul 6 ($3 \times 2 \times 1$). Fiecare presiune și amenințare va avea un grad cuprins între 1 și 64.

Presiunile existente vor continua probabil ca amenințări în viitor și trebuie evaluate ca atare.

La analiza presiunilor și amenințărilor, există două modalități de prezentare a datelor. Prima este să plasăm amenințările și presiunile unele lângă altele permitând astfel o analiză a tendinței din ultimii 5 ani. A doua modalitate este de a combina presiunile și amenințările, permitând o analiză vizuală a gradului total de degradare din trecut și din viitor (vezi graficul de mai jos). Ambele analize furnizează informații folositoare, dar diferite.

Punctaj pentru intrebarile 3-19

Punctajul pentru intrebarile 3-16 din Chestionarul de Evaluare Rapida este urmatorul:

Da= 5 In general da= 3 In general nu= 1 Nu= 0

In cazurile in care nu exista informatii, respondentul trebuie sa furnizeze o apreciere cat mai precisa si sa mentioneze ca informatia nu se bazeaza pe date concrete.

Desi datele sunt clare in natura se poate calcula un punctaj mediu in masura sa ofere o imagine a rezultatelor, cu conditia ca probele de date sa fie destul de mari. In cazurile in care sunt doar cateva arii protejate, o distributie grafica a raspunsurilor “da”, “in general da”, “in general nu”, “nu” va furniza date mult mai exacte decat o simpla medie.

Analizele multivariate

Se pot efectua oricate analize, ce implica variabile multiple. Un program statistic pentru calculator, poate fi folositor in derularea analizei multivariate in scopul detectarii modelelor si relatiei dintre variabile. Cu toate acestea, exemplele prezentate in aceasta metodologie nu necesita mai mult de un calculator si numeroase foi. Pur si simplu se trece o variabila pe o axa si alta variabila pe cealalta axa.

ETAPA 5 IDENTIFICAREA ETAPELOR URMATOARE SI A RECOMANDARILOR

Cea de a cince etapa a procesului identifica pasii urmasori prin analiza mai profunda a constatarilor evaluarilor.

Ideal ar fi ca factorii de decizie si administratorii ariei protejate sa fie implicati in aceasta etapa. Nu exista o metoda standard pentru identificarea pasilor urmasori si a recomandarilor, deoarece fiecare evaluare este diferita. Totusi, in general, acest proces implica analiza constatarilor evaluarii pentru identificarea recomandarilor si stabilirea unui plan concret de actiune.

RECOMANDARI

Recomandarile trebuie sa se concentreze pe schimbarile cheie pentru a imbunatati strategic eficienta managementului ariei protejate. Aceste schimbari pot cuprinde strategii, practici manageriale si/ sau alocare de fonduri. Recomandarile strategice sunt acele schimbari sau actiuni care au cel mai ridicat si de efect impact asupra eficientei managementului. Recomandarile trebuie sa ia deasemenea in considerare implicatiile acestor actiuni (ex: implicatiile realocarii fondurilor bugetare)

Mai jos sunt cateva exemple de recomandari ce pot fi indicate de constatarile evaluarii:

1. Revizuirea prioritaticor bugetare existente si realocarea cheltuielilor in conformitate cu gradul de amenintare si prioritaticor de conservare ale fiecarei arie protejata.
2. Identificarea slabiciunilor sistemului pe ansamblu si elaborarea unui program al tintelor pentru a intari aceste arii.
3. Identificarea informatiilor importante si lipsa datelor si elaborarea unui program de cercetare orientat spre completarea datelor lipsa.
4. Identificarea si promovarea strategiilor guvernamentale ce pot incuraja imbunatatirea managementului ariei protejate.

5. Identificarea si militarea impotriva acelor strategii guvernamentale ce au consecinte negative asupra eficientei managementului ariei protejate.
6. Elaborarea unei liste pentru prioritizarea sprijinului acordat ariilor protejate, in functie de vulnerabilitate, prioritati de conservare si capacitatea managementului .
7. Identificarea necesitatilor de formare a resurselor umane si a capacitatii institutionale.
8. Identificarea acelor arii protejate ce necesita evaluari amanuntite si monitorizare la nivel de sit.
9. Intensificarea prevenirii amenintarilor si a eforturilor de diminuare a amenintarilor prin elaborarea de programe corespunzatoare si urmarind ariile protejate supuse riscului.
10. Studierea individuala, in amanunt, a amenintarilor si presiunilor prin identificarea cauzelor principale si a factorilor ce contribuie la fiecare activitate.
11. Identificarea managerilor de arii protejate cu aptitudini deosebite si puternice de management si utilizarea aptitudinilor acestora pentru instruire la locul de munca si dezvoltarea resurselor umane (ex: programe de schimburi de experienta intre directori)
12. Identificarea acelor variabile ce au o legatura stransa cu alti indicatori (ex: relatia dintre gradul de amenintare si eficienta managementului) si care prin urmare vor avea o importanta strategica mai ridicata. Elaborarea unui plan de actiune cuprinde prioritizarea recomandarilor, identificarea agentilor sau departamentelor ce vor fi responsabile pentru implementarea schimbarilor si asigurarea ca exista suficient sprijin financiar, tehnic, administrativ si politic pentru operarea acestor schimbari.

INTREBARI LA NIVEL DE SISTEM DE ARIE PROTEJATA CU INDRUMARI

Cand fac recomandari si elaboreaza un plan de actiune, factorii de decizie ar putea dori sa utilizeze urmatoarele intrebari aditionale ale "Chestionarului de evaluare rapida" , ca baza pentru revizuirea punctelor slabe ale strategiei la nivel de sistem.

17. Proiectarea sistemului de arii protejate

17. Proiectarea sistemului de arii protejate					Note
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) Sistemul de AP reprezinta in mod corespunzator intreaga diversitate a ecosistemelor in regiune	
☐	☐	☐	☐	b) Sistemul de AP asigura protectia corespunzatoare impotriva disparitiei sau distrugerii oricaror specii	
☐	☐	☐	☐	c) Sistemul AP consta in primul rand din ecosisteme reprezentative si intacte	
☐	☐	☐	☐	d) Siturile cu valoare ridicata de conservare pentru speciile cheie sunt protejate in intregul sistem	
☐	☐	☐	☐	e) Sistemul AP sustine procesele naturale la nivel de unitate peisagistica	
☐	☐	☐	☐	f) Sistemul AP cuprinde protejarea zonelor de tranzitie dintre ecosisteme	
☐	☐	☐	☐	g) Sistemul AP cuprinde intreaga diversitate de stadii successive	
☐	☐	☐	☐	h) Siturile cu biodiversitate ridicata sunt protejate pe intregul sistem	
☐	☐	☐	☐	i) Siturile cu nivel ridicat de endemism sunt protejate pe intregul sistem	
☐	☐	☐	☐	j) Amplasarea si configuratia AP imbunatatesc conservarea biodiversitatii	

a) Sistemul de AP reprezinta in mod corespunzator intreaga diversitate a ecosistemelor in regiune

Gradul in care ecosistemele sunt reprezentate in cadrul sistemului de arii protejate va depinde de raspandirea istorica a variabilitatii ecosistemelor si de masura in care ecosistemele au fost semnificativ reduse pe tot cuprinsul ariei. Reprezentativitatea trebuie evaluata atat la scara peisagistica cat si a ecoregiunii.

b) Sistemul de AP asigura protectia corespunzatoare impotriva disparitiei sau distrugerii oricaror specii

Protectia corespunzatoare pentru speciile de animale vulnerabile cuprinde analiza la nivelul sistemului a populatiilor viabile si conectivitatea corespunzatoare pentru mentinerea modelelor sezonale de hranire, crestere si migrare. Protectia corespunzatoare pentru speciile de plante vulnerabile cuprinde o analiza la nivel de sistem a gradului in care plantele rare, amenintate si pe cale de disparitie sunt protejate in cadrul sistemului de arii protejate.

c) Sistemul AP consta in primul rand din ecosisteme reprezentative si intacte

Ecosistemele reprezentative si intacte sunt acele ecosisteme ce asigura intrega diversitate naturala, intreaga gama de modele de procese naturale si unitati peisagistice si o distributie a speciilor ce corespunde cu raspandirea istorica a variabilitatii.

d) Siturile cu valoare ridicata de conservare pentru speciile cheie sunt protejate in intregul sistem

Speciile ce pot avea importanta regionala sau de sistem cuprind specii limitate de areal, specii limitate de procese, specii reprezentative si specii de referinta. Siturile cu valoare ridicata de conservare sunt acele zone ce asigura resursele critice pentru supravietuirea speciilor cheie.

e) Sistemul AP sustine procesele naturale la nivel de unitate peisagistica

Exemplele de procese naturale la nivel de peisaj cuprind mentinerea focului in ecosistemele bazate pe foc si mentinerea modelelor de migrare pe cuprinsul unei unitati peisagistice.

f) Sistemul AP cuprinde protejarea zonelor de tranzitie dintre ecosisteme

Zonele de tranzitie cum sunt padurile de mangrove, zone de confluenta fluviala si marina, zone ce tranziteaza intre pasune si padure, arii cu gradient altitudinal ridicat, sunt adeseori foarte bogate in biodiversitate si asigura functionarea decisiva pentru o intreaga retea de specii.

g) Sistemul AP cuprinde intreaga diversitate de stadii succesive

Diversitatea de stadii succesive este modelul compozitiei speciilor dintr-un ecosistem, creat de si asociat cu regimul de perturbatii naturale. Diversitatea de stadii succesive va cuprinde o gama completa de etape de stadii succesive, cuprinzand stadii succesive de inceput, stadii succesive medii, stadii succesive tarzii si stadii succesive culminante.

h) Siturile cu biodiversitate ridicata sunt protejate pe intregul sistem

Ariile ce detin in mod natural biodiversitate ridicata, mai ales cele conectate cu unitatile peisagistice invecinate (ex: puncte critice de biodiversitate) sunt protejate sistematic.

i) Siturile cu nivel ridicat de endemism sunt protejate pe intregul sistem

O specie endemica provine din si exista numai intr-o arie geografica caracteristica, limitata. Endemismul reprezinta gradul in care o arie contine specii endemice. Ariile cu un grad ridicat de endemism sunt protejate sistematic si mentin integritatea genetica si unicitatea speciilor endemice. Ca si la nivel de sit, se va dovedi utila demarcarea unei arii geografice in masura sa stabileasca gradul respectiv de endemism.

j) Amplasarea si configuratia AP imbunatatesc conservarea biodiversitatii

Un sistem de arii protejate bine proiectat cuprinde o serie arii protejate mari ce contin ecosisteme reprezentative si intacte care acopera o varietate de gradienti altitudinali si tranzitii de ecosistem, aflate intr-un cadru general care mentine procesele naturale intre ariile protejate.

18. Strategii pentru arii protejate

18. Strategii pentru arii protejate				Note
d	g/d	g/n	n	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	
○	○	○	○	

a) Strategiile nationale AP stabilesc cu claritate viziunea, scopurile si obiectivele pentru sistemul AP

Obiectivele nationale trebuie sa descrie clar ce anume isi propune sa realizeze sistemul de arii protejate.

b) Suprafata de teren protejata este in masura sa mentina procesele naturale la nivelul unitatii de peisaj

Caracterul corespunzator al protectiei variaza in functie de gradul de biodiversitate, de tipurile de proprietate a terenului existente, de gradul de modificare a ecosistemelor si de modelele de variabilitate istorica.

c) Exista un angajament demonstrat pentru protejarea unei retele AP viabile si reprezentative

Acest angajament poate fi evaluat la toate nivelurile guvernamentale. Indicatorii unui angajament puternic catre ariile protejate cuprind nu doar declaratii de strategie ci si un angajament demonstrat si sustinut financiar, bunavointa evaluarii periodice a ariilor protejate si creerii unor arii noi daca este necesar si sprijinirea stimulării detinatorilor privati in scopul conservarii terenului.

d) Exista un inventar complex al diversitatii biologice din intreaga regiune

O astfel de inventariere cuprinde lista a speciilor ce se regasesc pe tot cuprinsul regiunii, o identificarea speciilor cheie si prioritizarea la nivel de sistem a conservarii lor.

e) Exista o evaluare a variatiei istorice a tipurilor de ecosisteme la nivelul regiunii

O evaluare la nivel de sistem a variatiei istorice va permite factorilor de decizie sa stabileasca obiective pentru reprezentativitatea si gradul de acoperire a ariei protejate.

f) Exista obiective de refacere a ecosistemelor slab reprezentate si/ sau mult reduse

Obiectivele de refacere depind de mai multi factori, printre care distributia in prezent si extinderea tipurilor de ecosisteme, gradul de degradare a fiecaruia si variatia istorica a distributiei ecosistemului. Obiectivele de refacere pot cuprinde atat obiectivele ariei protejate (ex: suprafete noi sau cu grad de acoperire marit pentru ecosisteme slab reprezentate sau puternic degradate), cat si obiective pentru schimbarea utilizarii terenului in afara ariei protejate.

g) Se fac cercetari continue cu privire la aspectele importante ale AP

Cercetarea se orienteaza in special asupra acelor aspecte ecologice, sociale si/ sau economice care afecteaza integritatea intregului sistem de arii protejate (ex: influenta eficientei managementului, atenuarea sau agravarea amenintarilor si presiunilor)

h) Sistemul AP este revizuit periodic, pentru depistarea lipsurilor si punctelor slabe (ex: analiza lipsurilor)

Analiza lipsurilor biodiversitatii consta in compararea distributiei elementelor biodiversitatii cu raspandirea lor in aria protejata, pentru a identifica speciile reprezentate sau protejate necorespunzator.

i) Exista un program eficient de pregatire si dezvoltare a capacitatii pentru personalul AP

Un program eficient de dezvoltare a capacitatii va include o evaluare exacta a nevoilor managerilor ariilor protejate, personalului si administratiei; un program de pregatire strategic si bine orientat; si resurse financiare depline pentru implementarea programului.

j) Managementul AP, inclusiv eficienta acestuia, sunt evaluate in mod regulat

Evaluările regulate implica evaluarea permanenta a eficientei managementului.

19. Context politic

19. Context politic					Note
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
☐	☐	☐	☐		
a) Legile privitoare la AP sunt complementare obiectivelor AP si promoveaza eficienta managementului					
b) Exista angajament si fonduri suficiente pentru gospodarirea eficienta a sistemului AP					
c) Scopurile protectiei mediului sunt incorporate in toate aspectele dezvoltarii strategiei					
d) Exista un nivel inalt de comunicare intre departamentele resurselor naturale					
e) Legile si ordonantele sunt aplicate eficient la toate nivelurile					
f) Strategiile nationale promoveaza la scara larga educatia pentru mediu la toate nivelurile					
g) Strategiile nationale promoveaza managementul durabil al terenului					
h) Strategiile nationale promoveaza o gama intreaga de mecanisme pentru conservarea terenului					
i) Instruirea pentru problemele de mediu a angajatilor guvernamentali este corespunzatoare la toate nivelurile					
j) Strategiile nationale sprijina dialogul cu si participarea ONG-urilor de mediu si civile					

a) Legile privitoare la AP sunt complementare obiectivelor AP si promoveaza eficienta managementului

Legile privitoare la ariile protejate pot cuprinde planificarea folosirii terenului; legi pentru silvicultura, vanatoare si agricultura si strategii si reglementari la nivel national, regional sau local. Legile complementare permit sau sporesc obiectivele ariei protejate si eficienta managementului.

b) Exista angajament si fonduri suficiente pentru gospodarirea eficienta a sistemului AP

Angajament si fonduri suficiente implica siguranta, mecanismele pe termen lung ce sunt in masura sa finanteze corespunzator sistemul de arii protejate.

c) Scopurile protectiei mediului sunt incorporate in toate aspectele dezvoltarii strategiei

De exemplu, evaluarile impactului asupra mediului sunt frecvent incorporate in studiile privind dezvoltarea infrastructurii; practicile de planificare a utilizarii terenului controleaza extinderea zonelor urbane, iar legile comertului interzic vanzarea speciilor amenintate sau pe cale de disparitie precum si parti ale acestora.

d) Exista un nivel inalt de comunicare intre departamentele resurselor naturale

Un guvern coeziv, bine coordonat este mai degraba capabil sa elaboreze si sa implementeze un plan de mediu coordonat. Exemplele de departamente cuprind diverse ministere, agentii si initati administrative pentru parc, silvicultura, fauna, recreere si turism.

e) Legile si ordonantele sunt aplicate eficient la toate nivelurile

Aplicarea eficienta presupune identificarea activitatilor ilegale si aplicarea corecta a justitiei pe intreg sistemul.

f) Strategiile nationale promoveaza la scara larga educatia pentru mediu la toate nivelurile

Educatia pentru mediu poate cuprinde atat educatia neinstitutionalizata (ex: anunturi ale serviciului cu publicul, pliante realizate de parc si alte publicatii) precum si educatia institutionalizata (ex: elaborarea de planuri de invatamant pentru institutiile de invatamant primar, secundar si avansat).

g) Strategiile nationale promoveaza managementul durabil al terenului

Managementul durabil al terenului cuprinde practici durabile de silvicultura, agricultura si pescuit. Exemplele de astfel de practici cuprind gradul in care padurile sunt certificate de un organism independent ca fiind bine gospodarite si gradul in care fermele sunt certificate ca fiind gospodarite "ecologic" sau "organic".

h) Strategiile nationale promoveaza o gama intreaga de mecanisme pentru conservarea terenului

Strategiile ce promoveaza conservarea terenului pot include stimularea aplicarii taxelor (ex: pentru crearea de rezerve private sau donarea catre organizatii de mediu caritabile); suport de strategie pentru dezvoltarea unor mecanisme de piata (ex: certificarea produselor forestiere); masuri penale pentru utilizarea neadecvata a terenului(ex: taxe pentru constructii de case); precum si masuri de strategie a conservarii traditionalului (ex: ordonante privind amenajarea teritoriului).

i) La toate nivelurile exista o pregatire corespunzatoare pentru mediu a angajatilor guvernamentali

Pregatirea si educatia corespunzatoare poate cuprinde o varietate de subiecte referitoare la conservare.

j) Strategiile nationale sprijina dialogul cu si participarea ONG-urilor de mediu si civile

Exemplele de strategii ce sprijina dialogul cuprind crearea de parteneriate intre agentile guvernamentale si ONG-uri, permite ONG-urilor sa aiba o pozitie legala in dispute si crearea de mecanisme transparente pentru participarea publica in elaborarea strategiilor.

GLOSAR

Biodiversitate: Intreaga diversitate biologica a vietii, ce cuprinde variatii genetice, ale speciilor, ale comunitatii si ale ecosistemului.

Arie conservata: Suprafata ce poate sa nu fie protejata in mod oficial, dar care este administrata pentru protejarea si mentinerea diversitatii biologice si a resurselor aferente. Printre exemple se inscriu paduri bine gospodarite certificate de evaluatori independenti si asocieri ale detinatorilor de teren, administrate pentru largirea biodiversitatii.

Funcțiuni importante ale unitatii peisagistice: Ariile protejate care indeplinesc o functiune importanta la nivel de unitate peisagistica cuprind suprafete cu valoare mare pentru hrana, reproducerea sau migratia speciilor a caror existenta ar fi pusa in pericol de alterarea suprafetei respective.

Activitati critice de management: Orice activitate de management care previne pierderi de neinlocuit sau inacceptabile de resurse naturale sau culturale. Printre exemple se numara monitorizarea ariilor sensibile, aplicarea legislatiei in cadrul ariei protejate, prevederi de management si masuri de refacere care sa previna daunele ulterioare si toate activitatile de planificare, instruire si supervizare necesare pentru desfasurarea acestor activitati.

Inventarul resurselor culturale: Un inventar al resurselor culturale ale ariei inclusiv situri de importanta istorica, religioasa, economica si culturala, populatii si habitate ale speciilor cu importanta sociala ridicata, poteci si infrastructura pentru recreere si alte zone de importanta culturala.

Endemism: O specie endemica provine din si exista numai intr-o anumita zona geografica, limitata. Endemismul este gradul in care o arie contine specii endemice. Poate fi masurat atat in termeni absoluti cat si relativi.

Ecosistem reprezentativ si intact: Ecosisteme ce mentin in intregime biodiversitatea naturala, o gama intreaga de procese si modele de peisaj si distributie a speciilor ce corespunde variatiei istorice.

Extindere: Suprafata de-a lungul careia are loc impactul.

Ecosisteme puternic diminuate: Ecosisteme cu raspandire istorica si caracteristici predominante de unitate peisagistica si a carei suprafata a fost puternic diminuada prin conversia extensiva catre alte categorii de folosinta a terenului.

Norme de importanta istorica: Conditii prevalente, anterioare perturbatiilor industriale si/ sau datorate omului pe scara larga

Variatii istorice: Zona de aparitie a diferitelor tipuri de ecosisteme, anterior perturbarii umane pe scara larga.

Impact: Gradul in care, fie direct fie indirect, o presiune afecteaza in general resursele ariei protejate.

Specii cheie: Acele specii de a caror conservare si management vor beneficia o varietate de alte specii.

Plan de management: Un plan de management este pur si simplu o modalitate oficiala de inregistrare a actiunilor si deciziilor. Planul de management al unei arii protejate trebuie sa cuprinda cel putin patru elemente:

- o descriere biofizica a ariei administrate
- scopuri si obiective bine definite ce sunt clar legate de evaluarea biodiversitatii ariei protejate

- pasi sistematici pentru atingerea acestor scopuri
- mecanism si/ sau proces pentru modificarea planului pe baza noilor informatii

Populatie minima : Populatia minima necesara pentru ca specia sa persiste in viitor (de obicei 500 ani), ca urmare a variabilitatii aleatorii a dinamicii populatiei.

Regimul perturbatiilor naturale: Factori perturbatori naturali au modificat de-a lungul timpului structura si modelul unitatilor peisagistice (in functie de frecventa, magnitudine, intensitate si amplitudinea acestora). Exemplele de perturbatii naturale cuprind incendii, inundatii, inghet, uragane, invazie de insecte si factori patogeni.

Procese naturale: Procesele naturale ale unui ecosistem reprezinta acele procese ce permit ecosistemului sa functioneze in intregime si sa evolueze. De exemplu: procese naturale de perturbare si succesiune, reciclarea nutirentilor (putrezirea si descompunerea plantelor), reproducerea (polenizarea, fertilizarea), specii de prada, migratia.

Inventarul resurselor naturale: Un inventar (cartografiat) al resurselor naturale ale ariei protejate inclusiv tipul de paduri, resurse hidrografice, habitate importante, aparitia speciilor rare, amenintate si periclitate si alte suprafete importante din punct de vedere al mediului sau social.

Durata: Perioada de timp necesara pentru ca resursele ariei protejate sa-si revina de sub presiune, cu sau fara interventia umana; recul.

Presiune: Presiunile sunt procese, activitati sau evenimente ce au produs deja un impact in detrimentul integritatii ariei protejate (ex. au ca rezultat reducerea diversitatii sau capacitatii biologice si/ sau saracirea resurselor ariei naturale). Presiunile costau atat din activitati legale cat si ilegale si pot fi rezultatul unor forte directe sau indirecte.

Arie protejata: “o suprafata terestra si/ sau marina dedicata in special protejarii si mentinerii diversitatii biologice si a resurselor naturale si culturale aferente, administrata prin mijloace legale sau alte mijloace valabile.” Astfel de arii pot fi detinute si/ sau gospodarite de guverne, persoane fizice, organizatii neguvernamentale, comunitati sau parteneriate intre aceste grupuri.

Sistem de arii protejate: Toate ariile protejate incluse in “ Metodologia de evaluare rapida si prioritizare a managementului ariilor protejate”

Specii rare, amenintate si periclitate: Speciile rare sunt speciile cu aparitie foarte redusa, fie din cauze naturale fie ca rezultat al actiunilor umane. Speciile amenintate sunt pe cale sa devina periclitate intr-un viitor previzibil. Speciile periclitate sunt in pericol de disparitie pe tot cuprinsul sau pe o portiune semnificativa a arealului lor.

Reprezentativitatea: Gradul in care o arie protejata contribuie la sistemul general de arii protejate cu un ecosistem slab-reprezentat si/ sau mult diminuat.

Diversitatea structurala: Ordinea si configuratia speciilor, elementelor si ecosistemelor dintr-o unitate peisagistica

Diversitatea sucesionala: diversitatea sucesionala reprezinta intreaga gama a stadiilor succesive, primare, medii si tarzii ca si a stadiilor de climax asociate in mod normal cu regimuri de perturbare naturala.

Utilizarea durabila a resurselor: Utilizarea resurselor ariei protejate corespunde cu obiectivele ariei protejate, se incadreaza in/ respecta capacitatea de regenerare a resursei si are un impact minim asupra celorlalte resurse ale ariei protejate.

Amenintare: Amenintarile sunt procese activitati sau evenimente potentiale care pot genera sau favoriza continuarea in viitor a unui impact negativ.

METODOLOGIA WWF DE EVALUARE RAPIDA SI PRIORITIZARE A MANAGEMENTULUI ARIEI PROTEJATE

CHESTIONAR DE EVALUARE RAPIDA

Informatii despre cadru

1. Informatii despre cadru	
a) Numele ariei protejate	
b) Data constituirii	
c) Suprafata ariei protejate	
d) Numele celui ce completeaza chestionarul	
e) Data completarii chestionarului	
f) Bugetul anual	
g) Obiective specifice de management	
h) Activitati critice pentru aria protejata	

Presiuni si amenintari

2. Presiuni si amenintari Presiunea: ☐ A existat ☐ Nu a existat o presiune in ultimii 5 ani			
In ultimii 5 ani activitatea	Gravitatea generala a presiunii in ultimii 5 ani a fost		
☐ A crescut semnificativ ☐ A crescut putin ☐ A ramas constanta ☐ A scazut putin ☐ A scazut semnificativ	Extindere ☐ Generalizata (>50%) ☐ Raspandita (15-50%) ☐ Izolata (5-15%) ☐ Localizata (<5%)	Impact ☐ Sever ☐ Ridicat ☐ Moderat ☐ Scazut	Durata ☐ Permanent (>100 ani) ☐ Termen lung (20-100 ani) ☐ Termen mediu (5-20 ani) ☐ Termen scurt (<5 ani)
Amenintarea: ☐ Va exista ☐ Nu va exista amenintare in urmatoorii 5 ani			
Probabilitatea ca amenintarea sa apara este	Gravitatea generala a amenintarii peste cinci ani poate fi:		
☐ Foarte ridicata ☐ Ridicata ☐ Medie ☐ Scazuta ☐ Foarte scazuta	Extindere ☐ Generalizata (>50%) ☐ Raspandita (15-50%) ☐ Izolata (5-15%) ☐ Localizata (<5%)	Impact ☐ Sever ☐ Ridicat ☐ Moderat ☐ Scazut	Durata ☐ Permanent (>100 ani) ☐ Termen lung (20-100 ani) ☐ Termen mediu (5-20 ani) ☐ Termen scurt (<5 ani)

2. Presiuni si amenintari			
Presiunea:			
.....			
o A existat		o Nu a existat o presiune in ultimii 5 ani	
In ultimii 5 ani activitatea	Gravitatea generala a presiunii in ultimii 5 ani a fost		
o A crescut semnificativ	Extindere	Impact	Durata
o A crescut putin	o Generalizata (>50%)	o Sever	o Permanent (>100 ani)
o A ramas constanta	o Raspandita (15-50%)	o Ridicat	o Termen lung (20-100 ani)
o A scazut putin	o Izolata (5-15%)	o Moderat	o Termen mediu (5-20 ani)
o A scazut semnificativ	o Localizata (<5%)	o Scazut	o Termen scurt (<5 ani)
Amenintarea:			
.....			
o Va exista		o Nu va exista amenintare in urmatoorii 5 ani	
Probabilitatea ca amenintarea sa apara este	Gravitatea generala a amenintarii peste cinci ani poate fi:		
o Foarte ridicata	Extindere	Impact	Durata
o Ridicata	o Generalizata (>50%)	o Sever	o Permanent (>100 ani)
o Medie	o Raspandita (15-50%)	o Ridicat	o Termen lung (20-100 ani)
o Scazuta	o Izolata (5-15%)	o Moderat	o Termen mediu (5-20 ani)
o Foarte scazuta	o Localizata (<5%)	o Scazut	o Termen scurt (<5 ani)

Importanta biologica

3. IMPORTANTA BIOLOGICA			NOTE
d g/d g/n n O O O O	a)	AP contine un numar relativ mare de specii rare, amenintate sau periclitare.	
O O O O	b)	AP prezinta un nivel relativ ridicat de diversitate biologica	
O O O O	c)	AP prezinta un numar relativ mare de specii endemice.	
O O O O	d)	AP indeplineste o functie critica la nivel de unitate peisagistica.	
O O O O	e)	AP contine intreaga gama de diversitate a de specilor de plante si animale.	
O O O O	f)	AP contribuie in mod semnificativ la reprezentativitatea sistemului de AP.	
O O O O	g)	AP poate sustine minimum de populatii viabile de specii cheie.	
O O O O	h)	Diversitatea structurala a AP corespunde normelor istorice	
O O O O	i)	AP include ecosisteme a caror raspandire istorica a fost diminuat in mod semnificativ	
O O O O	j)	Aria protejata mentine intreaga gama de procese si modificari naturale	

Importanta socio- economica

4. IMPORTANTA SOCIO-ECONOMICA				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Vulnerabilitate

5. Vulnerabilitate				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Obiective

6. Obiective				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
			a) Obiectivele AP asigura protectia si mentinerea biodiversitatii b) Obiectivele specifice privind biodiversitatea sunt clar exprimate in planul de management c) Strategiile si planurile de management sunt in acord cu obiectivele AP d) Angajatii si administratorii AP inteleg obiectivele si strategiile AP e) Comunitatile locale sprijina obiectivele generale ale AP	

Protectia juridica

7. Protectia juridica				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
			a) Protectia AP este asigurata prin lege pe termen lung b) Nu exista dispute nerezolvate cu privire la proprietatea sau dreptul de folosinta a terenului c) Delimitarea ariei protejate corespunde obiectivelor AP d) Resursele financiare si de personal sunt suficiente pentru a permite desfasurarea activitatilor critice de aplicare a legii e) Conflictetele cu comunitatile locale sunt rezolvate corect si in intregime	

Proiectarea si planificarea sitului

8. Proiectarea si planificarea sitului				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
			a) Localizarea AP corespunde obiectivelor sale. b) Amplasarea si configuratia AP sunt optime pentru conservarea biodiversitatii c) Sistemul de impartire a AP este in masura sa indeplineasca obiectivele AP d) Utilizarea suprafetelor de teren invecinate permit un management eficient al AP e) AP comunica cu alta arie de conservare sau protejata	

Personal

9. Personal				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Comunicare si informare

10. Comunicare si informare				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Infrastructura

11. Infrastructura				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Finante

12. Finante		Note
d g/d g/n n ☐ ☐ ☐ ☐	a) Fondurile din ultimii 5 ani au fost suficiente pentru desfasurarea activitatilor critice de management	
☐ ☐ ☐ ☐	b) Fondurile pentru urmatoorii 5 ani sunt suficiente pentru desfasurarea activitatilor critice de management	
☐ ☐ ☐ ☐	c) Practicile managementului financiar asigura un management al AP eficient si responsabil	
☐ ☐ ☐ ☐	d) Repartitia cheltuielilor corespunde prioritatilor si obiectivelor AP	
☐ ☐ ☐ ☐	e) Perspectiva financiara pe termen lung este stabila	

Planificarea managementului

13. Planificarea managementului		Note
d g/d g/n n ☐ ☐ ☐ ☐	a) Exista un plan de management complex, relativ recent	
☐ ☐ ☐ ☐	b) Exista o inventariere complexa a resurselor naturale si culturale	
☐ ☐ ☐ ☐	c) Exista o analiza si o strategie de abordare a amenintarilor si presiunilor AP	
☐ ☐ ☐ ☐	d) Un plan de lucru detaliat identifica normele specifice pentru atingerea obiectivelor de management	
☐ ☐ ☐ ☐	e) Resultatele cercetarii si monitorizarii sunt introduse in planificare cu regularitate	

Luarea deciziilor manageriale

14. Luarea deciziilor manageriale		Note
d g/d g/n n ☐ ☐ ☐ ☐	a) Exista o organizare interna bine stabilita	
☐ ☐ ☐ ☐	b) Luarea deciziilor manageriale este transparenta	
☐ ☐ ☐ ☐	c) Personalul AP colaboreaza regulat cu alte organizatii, comunitati locale si alte organizatii	
☐ ☐ ☐ ☐	d) Comunitatile locale participa la luarea deciziilor ce ii afecteaza	
☐ ☐ ☐ ☐	e) Exista o comunicare eficienta intre personalul AP si administratie	

Cercetare, monitorizare si evaluare

15. Cercetare, monitorizare si evaluare					Note
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) Impactul utilizarilor legale si ilegale ale AP este monitorizat si inregistrat cu precizie	
☐	☐	☐	☐	b) Cercetarea aspectelor ecologice cheie corespunde nevoilor AP	
☐	☐	☐	☐	c) Cercetarea aspectelor sociale corespunde nevoilor AP	
☐	☐	☐	☐	d) Membrii personalului AP au acces regulat la cercetari stiintifice recente si la consultatii	
☐	☐	☐	☐	e) Nevoile acute de monitorizare si cercetare sunt identificate si priorizate	

Rezultate

16. Rezultate					Note
In ultimii 2 ani de zile, urmatoarele rezultate au fost in conformitate cu amenintarile si presiunile, obiectivele AP, si planul anual de lucru					
d	g/d	g/n	n		
☐	☐	☐	☐	a) Prevenirea amenintarilor, identificarea si aplicarea legii	
☐	☐	☐	☐	b) Refacerea sitului si atenuarea eforturilor	
☐	☐	☐	☐	c) Managementul faunei sau al habitatului	
☐	☐	☐	☐	d) Actiuni la nivel de comunitate si eforturi educationale	
☐	☐	☐	☐	e) Managementul turistic si al vizitatorilor	
☐	☐	☐	☐	f) Dezvoltarea infrastructurii	
☐	☐	☐	☐	g) Planificarea managementului si inventariere	
☐	☐	☐	☐	h) Monitorizarea, verificarea si evaluarea personalului	
☐	☐	☐	☐	i) Pregatirea si formarea personalului	
☐	☐	☐	☐	j) Cercetarea si monitorizarea rezultatelor	

Proiectarea sistemului de arii protejate

17. Proiectarea sistemului de arii protejate				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Strategii pentru arii protejate

18. Strategii pentru arii protejate				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

Context politic

19. Context politic				Note
d	g/d	g/n	n	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	
☐	☐	☐	☐	

REFERINTE SI MULTUMIRI

Hockings, M, Stolton, S si Dudley, N. 2000. Evaluarea eficientei: Cadru pentru Evaluarea Managementului Ariilor Protejate. IUCN Cardiff University Best Practice Series. IUCN, Cambridge, UK si Gland, Elvetia

IUCN.1994 Ghid pentru Categoriile Managementului Ariilor Protejate. IUCN, Cambridge, UK si Gland, Elvetia

WWF a elaborat prezenta Metodologie intre 1999 si 2002, fiind experimentata in Algeria, Camerun, Franta si Gabon, iar in prezent se implementeaza in China, Rusia si Africa de Sud. Trei seminarii regionale si-au adus contributia substantiala la dezvoltarea acestei metodologii; unul in Septembrie in Vermont- SUA, unul in Ianuarie 2001 in Bali- Indonezia si in Septembrie 2001 in Kwazulu Natal, Africa de Sud.

Autorul acestei metodologii este Jamison Ervin (e-mail: jervin@sover.net) si de supervizorul de proiect Devendra Rana. Intreaga metodologie si studii de caz sunt disponibile pe pagina web la www.panda.org/parkassessment.

Urmatoarele persoane au contribuit cu valoroase sugestii si comentarii la dezvoltarea acestei metodologii: Wale Adeleke, Ashiq Ahmad, Dinesh Aryal, Klaus Berkmuller, Nora Berrahmouni, Danielle Cantin, David Capen, Sudipto Chatterjee, Zhu Chunquan, Alois Clemens, Jose Courrau, Tom Dillon, Holly Dublin, Nigel Dudley, Steve Gretzinger, Elie Hakizumwami, Lawrence Hamilton, Marc Hockings, Marilyn Hoskins, Jack Hurd, Harri Karjalainen, Rosa Lemos, Fan Longqing, Robert Mather, Stewart Maginnis, Thomas McShane, Alex Moad, Duncan Neville, Michel Njatsana, Peter Odoul, Ard Oostra, Rick Paradis, Jeffrey Parrish, Balu Perumal, Bob Pressey, Zoltan Rakonczay, Devendra Rana, Beatrix Richards, Anggia Santosa, Jeffrey Sayer, Amy Smith, Sue Stolton, Retno Suratri, Rodney Taylor, Paul Toyne, Daniel Vallauri, Tashi Wangchuk, Eric Wikramanayake, Lini Wollenberg, Lu Zhi, Kun Zoltan.

Pentru informatii suplimentare privind programul WWF Paduri pentru viata, va rugam contactati:

Initiativa Ariei Protejate

Programul WWF- Forests For Life

WWF International

Avenue du Mont-Blanc

1196 Gland

Switzerland

Tel: +41 22 364 9111

Fax: +41 22 364 0640

www.panda.org/parkassessment

ACRONIME

FSC	Forest Stewardship Council
GIS	Sistem de Informare Geografica
GPS	Sistem de Localizare pe Glob
IUCN	Uniunea Mondiala a Conservarii Naturii
NGO	Organizatie Non-Guvernamentala
NTPF	Produse forestiere-accesorii
PA	Arie Protejata

RAPPAM Evaluarea Rapida si Prioritizarea Managementului Ariilor Protejate
WCPA Comisia Mondiala privind Ariile Protejate
WWF Fondul Mondial pentru Natura

